

**OBJAVA PODATAKA I INFORMACIJA BANKE
za period 01.01.2022-31.12.2023 godine.**

1. UVOD.....	3
2. OPŠTE INFORMACIJE	4
2.1 OSNOVNI PODACI O BANCI.....	4
2.2. VLASNIČKA STRUKTURA, NADZORNI ODBOR I UPRAVA BANKE.....	5
2.3 ORGANI UPRAVLJANJA.....	5
2.4 INTERNA REVIZIJA.....	13
2.5 ORGANIZACIONA STRUKTURA	15
3. POLITIKA NAKNADA.....	16
4. SISTEM UPRAVLJANJA RIZICIMA	18
4.1. STRATEGIJA, CILJEVI I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA	18
4.2. KRATAK OPIS STRATEGIJA I POLITIKA ZA SVAKI POJEDINAČNI RIZIK.....	19
4.3. ORGANIZOVANJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA.....	26
4.3.1. OPŠTI OKVIR SISTEMA INTERNIH KONTROLA I ORGANIZACIJA KONTROLNE FUNKCIJE	26
4.3.2. OPIS SISTEMA MJERENJA I IZVJEŠTAVANJA O RIZICIMA	33
4.3.3. OPŠTE SMJERNICE I NAČELA UPRAVLJANJA RIZICIMA U BANCI.....	35
4.3.4. POVEZANOST POSLOVNOG MODELA SA RIZIČNIM PROFILOM BANKE	36
5. REGULATORNI KAPITAL.....	37
5.1. REGULATORNI KAPITAL BANKE	37
5.2. KAPITALNI ZAHTEVI I ADEKVATNOST KAPITALA	40
5.3. ZAŠTITNI SLOJEVI KAPITALA	49
5.4. FINANSIJSKA POLUGA	49
6. LIKVIDNOSNI ZAHTEVI	50
7. KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI	56
7.1. MJERENJE, UPRAVLJANJE, KONTROLA I IZVJEŠTAVANJE	56
8. ICAAP I ILAAP	58
8.1. PROCES INTERNE PROCJENE ADEKVATNOSTI KAPITALA	58
8.2. MATERIJALNO ZNAČAJNI RIZICI	60
8.3. PROCES INTERNE PROCJENE ADEKVATNOSTI LIKVIDNOSTI.....	61
9. NEKVALITETNE I RESTRUKTURIRANE IZLOŽENOSTI I STEČENI KOLATERAL	62

1. UVOD

ZiraatBank BH dd (u daljem tekstu: Banka), član ZiraatBankasi A.Ş Grupacije (u daljem tekstu: Ziraat Finansijska Grupa), na osnovu člana 111. Zakona o bankama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/17) i Odluke FBA o objavljivanju podataka i informacija Banke javno objavljuje podatke i informacija za razdoblje 01.01.2023. – 31.12.2023. godine, a Izvještaj je dostupan na internet stranici Banke (www.ziraatbank.ba).

Iznosi u ovom Izvještaju su iskazani u hiljadama (000 BAM), osim ukoliko nije drugačije naznačeno.

Izvještaj pruža zainteresovanoj strani mogućnost da dobije sveobuhvatni uvid u trenutni profil rizika, kao i sisteme upravljanja rizicima i kapitalom Banke, čijim objavljivanjem Banka aktivno učestvuje u procesu jačanja tržišne discipline i transparentnosti. Izvještaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke, odnosno informacije koje se odnose na slijedeće oblasti:

- vlasničku strukturu i članove organa upravljanja Banke,
- politiku naknada,
- obuhvat primjene regulatornih zahtjeva,
- strategiju, ciljeve i politike upravljanja rizicima,
- regulatorni kapital, zaštitne slojeve kapitala, kapitalne zahtjeve i adekvatnost regulatornog kapitala;
- stopu finansijske poluge,
- likvidnosne zahtjeve,
- izloženost po osnovu vlasničkih i drugih značajnih ulaganja Banke,
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi,
- interni proces procjene adekvatnosti kapitala (u daljem tekstu ICAAP) i interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (u daljem tekstu ILAAP),
- neopterećenu (nezaloženu) i opterećenu (založenu) imovinu banke,
- nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i kolateral stečen preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka.

U ovom izvještaju objavljeni su podaci i informacije u skladu sa minimalnim zahtjevima prethodno navedene odluke. Objavljeni podaci predstavljaju informacije koje su materijalno značajne, te koje nisu zaštićene i povjerljive.

Aktivnosti kojima se obezbjeđuje adekvatnost objavljenih podataka, odnosno informacija predmet su redovnih nezavisnih revizija.

2. OPŠTE INFORMACIJE

2.1 OSNOVNI PODACI O BANCI

Banka posluje pod poslovnim nazivom ZiraatBank BH d.d. Sjedište Banke je u Sarajevu, Zmaja od Bosne 47C. U okviru djelatnosti Banke, organizovanje i obavljanje djelatnosti vrši se u sjedištu Banke i organizacionim dijelovima.

- Spisak organizacionih jedinica u poslovnoj mreži ZiraatBank BH dd:

ORGANIZACIONA JEDINICA	ADRESA	Pošanski broj
Direkcija / ZiraatBank BH dd	Zmaja od Bosne 47C, Sarajevo	71000

Podružnica Sarajevo	Zmaja od Bosne 47C , Sarajevo	71000
Istureni šalter Butmir	EUFOR Base, Camp Butmir, Sarajevo	71000
Podružnica Ferhadija	Ferhadija 29	71000
Korporativna Podružnica Sarajevo	Zmaja od Bosne 47C/I	71000
Podružnica Tuzla	15.Maja bb	75000
Istureni šalter Lukavac	Prva Ulica 1,	75300
Istureni šalter Gračanica	Alije Izetbegovića bb	75320
Istureni šalter Srebrenik	21.Srebreničke brigade bb	75270
Istureni šalter Živinice	Trg Oslobođenja Blok IV Lamela III/PP2	75000
Podružnica Zenica	Muhameda Seida Serdarevića 21A	72000
Istureni šalter Visoko	Branilaca bb	71300
Istureni šalter Maglaj	Liješnica bb,	74250
Istureni šalter Kakanj	Alije Izetbegovića bb,	72240
Podružnica Jelah	Titova br.8,	74264
Podružnica Mostar	Mladena Balorde 2 ,	88000
Istureni šalter Konjic	Maršala Tita 72,	88400
Istureni šalter Mostar	Bišće polje bb	88000
Istureni šalter Mostar –Rondo	Kralja Petra Krešimira IV, SPC Rondo, Lamela 4	88000
Istureni šalter Široki Brijeg	Trg Ante Starčevića 4	88220
Podružnica Ilidža	Dr. Mustafe Pintola 23.	71210
Podružnica Vogošća	Jošanička bb,	71320

Istureni šalter Ilijaš	Novo Naselje bb	71380
Podružnica Novi Grad	Trg solidarnosti 2,	71000
Istureni šalter Hadžići	Hadželi broj 161	71240
Podružnica Dobrinja	Bulevar Branilaca Dobrinje 4-A	71000
Podružnica Travnik	Bosanska 195,	72270
Podružnica Bihać	Harmanski Sokak bb,	77106
Istureni šalter Cazin	VIII Krajiške brigade bb	77220
Istureni šalter Sanski Most	Trg Ljiljana bb	79260
Podružnica Goražde	Seada Sofovića Sofe 16	73000
Filijala/Podružnica Banja Luka	Nikole Pašića br.18	78000
Istureni šalter Doboj	Kralja Tvrtka 1A	74101
Filijala/Podružnica Brčko	Bulevar Mira 10/J	76100
Filijala/Podružnica Srebrenica	Vase Jovanovića S-34	75430
Filijala/Podružnica Bijeljina	Nikole Tesle 8	76300

2.2. VLASNIČKA STRUKTURA, NADZORNI ODBOR I UPRAVA BANKE

Dionički kapital Banke na 31.12.2023. godine iznosi 260.000.000,00 KM i podjeljen je na 26.000 običnih (redovnih) dionica, pojedinačne nominalne vrijednosti 10.000,00 KM.

Spisak dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili glasačkim pravima banke su u sljedećem obrascu:

Vlasnička struktura			
Red.br.	Ime i prezime/naziv dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu	%	
		Obične dionice	Prioritetne dionice
1.	T.C. Ziraat Bankasi A.S. Turska	100%	

Dioničar koji ima 5% i više dionica sa pravom glasa - T.C. ZIRAAT BANKASI A.S. Ankara Turska sa 100%.

2.3 ORGANI UPRAVLJANJA

Sastav, dužnosti i odgovornosti članova Nadzornog odbora i Uprave Banke utvrđeni su u skladu sa Zakonom o bankama FBiH, Statutom Banke, drugim zakonskim propisima i internim aktima Banke.

(Nadležnosti Nadzornog odbora)

U skladu sa nadležnostima, Nadzorni odbor Banke:

- a) saziva sjednice Skupštine Banke i utvrđuje prijedlog dnevnog reda;
- b) utvrđuje prijedloge odluka za Skupštinu Banke i kontrolira njihovo provođenje;
- c) bira Predsjednika Nadzornog odbora;
- d) utvrđuje prijedlog poslovne politike i strategiju Banke i plan poslovanja i podnosi Skupštini Banke na konačno usvajanje, te utvrđuje strategiju i politike preuzimanja rizika i upravljanje rizicima u poslovanju, program za održavanje adekvatnosti regulatornog kapitala i provođenje postupaka internog procesa procjene adekvatnosti kapitala Banke prema njenom profilu rizika i osigurava uslove za njihovo provođenje;
- e) usvaja Plan oporavka Banke;
- f) odlučuje o organizacionoj strukturi Banke koja osigurava jasnu i preciznu podjelu nadležnosti, dužnosti i odgovornosti organizacionih dijelova u Banci na način kojim se sprječava sukob interesa i osigurava transparentan i dokumentovan proces donošenja i provođenja poslovnih odluka u skladu sa utvrđenim nadležnostima i ovlaštenjima;
- g) usvaja opće uslove poslovanja Banke i druge opće akte Banke, te odlučuje o njihovim izmjenama i dopunama;
- h) usvaja politiku naknada u Banci, u skladu sa posebnim podzakonskim aktom Agencije kojim su propisani regulatorni zahtjevi u pogledu politike i prakse naknada;
- i) donosi politike i procedure za izbor i procjenu ispunjenja uslova za članove Uprave Banke, u skladu sa podzakonskim propisima Agencije;
- j) osigurava uslove za uspostavu efikasnih kontrolnih funkcija u Banci i nadzire njihovo funkcionisanje, što uključuje donošenje odluke o naknadama nosioca ključnih funkcija u Banci (interne revizije, upravljanja rizicima i praćenja usklađenosti), kao i strateških godišnjih planova rada kontrolnih funkcija i usvajanje godišnjih i polugodišnjih izvještaja istih;
- k) usvaja izvještaje Odbora za reviziju;
- l) utvrđuje godišnji plan poslovanja Banke, uključujući i finansijski plan;
- m) usvaja izvještaj Uprave o poslovanju po polugodišnjem i godišnjem obračunu, sa bilansom stanja i bilansom uspjeha i izvještajem interne revizije i izvještajem eksterne revizije i podnosi Skupštini godišnji izvještaj o poslovanju Banke, koji obavezno uključuje finansijski izvještaj i izvještaje eksternih revizora, Nadzornog odbora i Odbora za reviziju;
- n) podnosi Skupštini izvještaj o radu Nadzornog odbora sa godišnjim izvještajem o poslovanju Banke, finansijskim izvještajima, izvještajem društva za reviziju, izvještaja interne revizije i odbora za reviziju;
- o) predlaže raspodjelu i način upotrebe dobiti i način pokrića gubitka;
- p) imenuje i razrješava Upravu Banke i nadzire njen rad;
- r) imenuje i razrješava Sekretara Banke, te imenuje i razrješava nosioce ključnih funkcija u banci, predlaže eksternog revizora Banke i imenuje internog revizora;
- s) imenuje i razrješava odbor za reviziju, odbor za naknade, odbor za rizike, odbor za imenovanja, odbor za glasanje i druge specijalizirane odbore koji mu pružaju stručnu pomoć u vršenju nadzora poslovanja banke;
- t) periodično revidira usvojene politike i procedure i druge interne akte banke, koje je Nadzorni odbor usvojio;
- u) odobrava kupovinu, prodaju, zamjenu, uzimanje ili davanje u lizing, i druge transakcije imovinom, direktno ili posredstvom supsidijarnih društava u toku poslovne godine u obimu od 15% do 33% knjigovodstvene vrijednosti ukupne imovine Banke po bilansu stanja na kraju prethodne godine;
- v) predlaže Skupštini kupovinu, prodaju, zamjenu, uzimanje ili davanje u lizing, i druge transakcije imovinom, direktno ili posredstvom supsidijarnih društava u toku poslovne godine u

obimu većem od 33% knjigovodstvene vrijednosti ukupne imovine Banke po bilansu stanja na kraju prethodne godine;

z) daje prethodnu saglasnost za zaključivanje pravnog posla koji dovodi do ukupne izloženosti Banke od 10% priznatog kapitala prema jednom licu ili grupi povezanih lica ili do svakog narednog povećanja ove izloženosti;

aa) donosi poslovnik o radu i poslovnike o radu svojih odbora;

bb) obavještava Agenciju i druge nadležne organe i institucije o nepravilnostima utvrđenim u nadzoru poslovanja Banke;

cc) odobrava emisiju novih dionica postojeće klase u iznosu do trećine zbira nominalne vrijednosti postojećih dionica i određuje iznos, vrijeme prodaje i cijenu ovih dionica koja ne može biti manja od prosječne tržišne vrijednosti postojećih dionica iste klase u 30 uzastopnih dana prije dana donošenja odluke i

dd) obavlja druge poslove u skladu sa zakonskim i drugim propisima, statutom i drugim internim aktima donesenih na osnovu statuta.

(Dužnosti i odgovornosti članova Uprave Banke)

Članovi Uprave Banke dužni su osigurati:

a) zakonitost poslovanja banke i usklađenost poslovanja sa propisima donesenim na osnovu zakona, drugim propisima, općeprihvaćenim standardima i pravilima struke;

b) provođenje supervizorskih mjera naloženih od strane Agencije;

c) izvršavanje odluka Skupštine i Nadzornog odbora Banke;

d) provođenje usvojenih strategija, politika, pravila i procedura u svakodnevnom poslovanju Banke, naročito pravila u upravljanju rizicima, procjeni internog kapitala Banke, uspostavi kontrolnih funkcija i sistema internih kontrola u svim poslovnim aktivnostima i linijama Banke;

e) odlučivanje o izloženostima Banke u skladu sa ovlaštenjima koje je utvrdio Nadzorni odbor Banke;

f) analizu efikasnosti primjene usvojenih politika i procedura i izvještavanje Nadzornog odbora o rezultatima analize, sa odgovarajućim prijedlozima za unapređenje efikasnosti istih;

g) redovno izvještavanje Nadzornog odbora Banke o poslovanju Banke u skladu sa zakonskim i drugim propisima, statutom i internim aktima Banke;

h) informisanost zaposlenika o svim internim aktima Banke kojima se uređuju njihova prava i obaveze u radnom procesu;

i) informisanje Nadzornog odbora Banke i Agencije, bez odlaganja, o pogoršanju finansijskog stanja Banke ili opasnosti od nastanka pogoršanja, kao i o drugim relevantnim činjenicama koje mogu značajno uticati na finansijsko stanje Banke;

j) sigurnost i pouzdanost informacionog sistema Banke na dnevnoj osnovi;

k) odlučivanje o drugim pitanjima vezanim za organizovanje rada i poslovanja Banke, a koja nisu u nadležnosti Skupštine i Nadzornog odbora Banke.

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka b) Odluke, Banka objavljuje spisak članova Nadzornog odbora i Uprave u sljedećim obrascima:

Članovi Nadzornog odbora		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Mehmet Şükrü TAŞCI	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je razne rukovodeće bankarske funkcije na pozicijama u ZIRAAT BANKASI A.S., među kojima se posebno ističu Pomoćnik Generalnog Direktora za dodjelu i upravljanje kreditima; Predsjednik revizorskog odbora; Regionalni Direktor (3.region rukovodstvo regije Izmir); Predsjednik odjeljenja u predsjedništvu odjeljenja općeg računovodstva i izvještavanja, i dr. Na Univerzitetu Gazi završio je Fakultet za ekonomske i upravne nauke, odsjek Menadžment.
2.	Emin TURAN	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je niz rukovodećih bankarskih funkcija u ZIRAAT BANKASI A.S. i EMLAK BANKASI, među kojima se posebno ističu funkcije na pozicijama u ZIRAAT BANKASI A.S. Predsjednik Odjela za projektnu i finansijsku analizu; Regionalni Direktor za Afyonkarahisar; Direktor Korporativne filijale (Konya); Direktor Filijale za poduzetnike (Büsan/Konya), i dr. Na Univerzitetu Gazi završio je Fakultet za ekonomske i upravne nauke, odsjek Finansije.
3.	Ahmet FAKI	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je razne rukovodeće bankarske funkcije na pozicijama u ZIRAAT BANKASI A.S., među kojima se posebno ističu Direktor Odjela za praćenje i reprogram kredita; Rukovodilac Filijale BAKIRKÖY/İSTANBUL; Rukovodilac Filijale AMBARLI-AVCILAR /İSTANBUL; Rukovodilac za reprogram kredita; Rukovodilac reprograma 2 pri Predsjedništvu Odjela za praćenje kreditnog rizika, i dr. Na Univerzitetu u Ankari završio je Fakultet političkih nauka Odsijek Ekonomsko poslovanje.
4.	Batuhan MUMCU	Posjeduje višegodišnje radno iskustvo u privatnom i javnom sektoru (Šef Kabineta-Ministarstvo kulture i turizma). Nakon završetka dodiplomskog studija (Yakın Doğu Univerzitet Fakultet za komunikacije-odnosi sa javnošću i oglašavanje) i postdiplomskog studija (Univerzitet Atılım Institut za političke nauke-Političke nauke i javna uprava), trenutno je na doktoratu Univerzitet Hacı Bayram Veli Institut za političke nauke – Političke nauke i javna uprava.
5.	Enes ALIŠKOVIĆ	Posjeduje višegodišnje radno i rukovodno iskustvo u Vanjskotrgovinskoj komori BiH-od 1998.godine uposlen u Vanjskotrgovinskoj komori BiH među kojima se ističe funkcija Direktor Sektora agencija za promociju izvoza BiH. Završio je 9 EYLUL UNIVERSITY-Fakultet ekonomskih i administrativnih nauka, Izmir Turska.

Članovi Uprave Banke		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili lokacija na kojoj banka isto objavljuje)
1.	Bülent SUER	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je niz rukovodećih bankarskih funkcija u ZIRAAT BANKASI A.S., kao što su Pomoćnik Generalnog Direktora za operacije, Pomoćnik Generalnog Direktora za interne operacije, Generalni Direktor i član Uprave Investicijskog društva za rizični kapital dd., Direktor 1 Regije Ankara; Direktor 2 Regije Ankara; Direktor 3 Regije Ankara, obavljao je funkciju Direktora Podružnica te poziciju revizora u Banci. 11.08.2021.g. imenovan je za Predsjednika Uprave ZiraatBank BH d.d. Na Univerzitetu Ankara završio je Fakultet političkih nauka-radna ekonomija. U toku svog dugogodišnjeg bankarskog iskustva kao ekspert učestvovao je na velikom broju bankarskih skupova i konferencija te nizu razvojnih projekata iz oblasti bankarstva.
2.	Mirela ŠUMAN	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljala je niz rukovodnih bankarskih funkcija u ZiraatBank BH d.d., kao što su Direktor Sektora kreditiranja pravnih lica, Direktor Sektora upravljanja kreditnim rizikom, i dr. Od marta 2019 bila je vd Član Uprave za rizike a od juna 2019.g. Član Uprave za rizike ZiraatBank BH d.d. 11.08.2021.g. imenovana je za člana Uprave ZiraatBank BH d.d. (u novom mandatu). Na Univerzitetu u Sarajevu završila je Ekonomski fakultet-finansijsko računovodstveni odsijek. Učesnik je velikog broja seminara iz bankarstva i srodnih oblasti.
3.	Onur ALTIN	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je niz rukovodnih bankarskih funkcija u ZIRAAT BANKASI A.S., kao što su Direktor raspoređen u Generalnoj Direkciji; Direktor Filijale Şehzadeler/Manisa; Voditelj-revizor u Predsjedništvu revizorskog vijeća i dr. 21.11.2022.godine imenovan je za člana Uprave ZiraatBank BH d.d. Učesnik je velikog broja seminara iz bankarstva i srodnih oblasti.
4.	Emira HUSKIĆ	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljala je niz rukovodnih bankarskih funkcija u ZiraatBank BH d.d., kao što su Direktor Sektora finansijskog upravljanja, Direktor Sektora budžeta i upravljanja računovodstvom i dr. 12.10.2023.godine imenovana je za Člana Uprave ZiraatBank BH d.d. Završila je Ekonomski fakultet te Orjentalistiku (Turski jezik i književnost i Perzijski jezik). Učesnik je velikog broja seminara iz bankarstva i srodnih oblasti.

Napomena: U periodu od 21.11.2022-17.09.2023.g. Upravu Banke su činili Bülent SUER predsjednik Uprave te Mirela ŠUMAN, Mehmet Fatih AYDIN i Onur ALTIN članovi Uprave. U periodu od 18.09.2023-11.10.2023.g. Upravu Banke su činili Bülent SUER predsjednik Uprave te Mirela ŠUMAN i Onur ALTIN članovi Uprave. U periodu od 12.10.2023.g. Upravu Banke čine Bülent SUER predsjednik Uprave te Mirela ŠUMAN, Onur ALTIN i Emira HUSKIĆ članovi Uprave.

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka c) Odluke, Banka objavljuje broj direktorskih funkcija članova Nadzornog odbora i Uprave Banke:

Red. br.	Ime i prezime člana Nadzornog odbora ili Uprave Banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Broj neizvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direktorskih funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
1.	Mehmet Šükrü TAŞCI	1	1	1	1	-
2.	Emin TURAN	-	1	-	1	-
3.	Ahmet FAKI	-	1	-	1	-
4.	Batuhan MUMCU	-	2	-	2	1
5.	Enes ALIŠKOVIĆ	-	1	-	1	-
6.	Bülent SUER	1	-	-	-	-
7.	Mirela ŠUMAN	1	-	-	-	-
8.	Emira HUSKIĆ	1	-	-	-	-
9.	Onur ALTIN	1	-	-	-	-

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka d) Odluke Banka objavljuje osnovne informacije o politikama za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke.

U skladu sa zakonskim propisima i odlukama Agencije za bankarstvo FBiH Banka ima usvojene politike za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke. Pomenutim politikama definisani su osnovni segmenti za procjenu ispunjavanja uslova predloženih i izabраниh, odnosno imenovanih članova Nadzornog odbora i Uprave ZiraatBank BH d.d. u pogledu njihove primjerenosti za obavljanje funkcije u Nadzornom odboru Banke i Upravi Banke, i drugi elementi u vezi sa tim. Definisana je struktura Nadzornog odbora i Uprave, uslovi za ispunjavanje primjerenosti, sposobnosti i stručnosti, postupak inicijalne, redovne i vanredne procjene, edukacija, samoprocjena Nadzornog odbora i drugi elementi predviđeni važećim propisima. Regulisano je da Nadzorni odbor mora u svom sastavu imati najmanje dva nezavisna člana te najmanje jedan član koji aktivno poznaje jedan od jezika koji su u službenoj upotrebi u BiH i ima prebivalište na teritoriji BiH, pri čemu članovi Nadzornog odbora su dužni pojedinačno te kao cjelina ispunjavati uslove predviđene Zakonom o bankama, i propisima Agencije. U sklopu politike za izbor i procjenu članova Uprave definisani su segmenti vezani za procjenu nosioca ključnih funkcija Banke. Proces izvještavanja relevantnih organizacionih nivoa, Uprave i Nadzornog odbora vrši se u skladu sa zakonskim propisima i odlukama Agencije za bankarstvo FBiH.

(Nadležnosti Odbora za reviziju)

Odbor za reviziju:

- a) predlaže Nadzornom odboru plan rada interne revizije,
- b) razmatra izvještaje interne revizije i drugih kontrolnih funkcija, te daje mišljenje o ovim izvještajima,
- c) razmatra godišnje finansijske izvještaje i izvještaje o poslovanju banke, sa izvještajem društva za reviziju, koji se podnose Nadzornom odboru i Skupštini Banke i druge finansijske izvještaje, te daje mišljenje po istim,
- d) ispituje primjenu računovodstvenih standarda u pripremi finansijskih izvještaja,

- e) analizira i nadzire primjenu i adekvatno provođenje usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i provođenje sistema unutrašnjih kontrola,
- f) izvještava Nadzorni odbor o poduzetim aktivnostima, kao i o utvrđenim nepravilnostima odmah po njihovom saznanju, te predlaže način njihovog otklanjanja,
- g) izvještava Nadzorni odbor o realizaciji preporuka po izvještajima o obavljenoj internoj i vanjskoj reviziji,
- h) dostavlja Nadzornom odboru i Skupštini poseban izvještaj o ugovorima zaključenim između Banke i lica u posebnom odnosu sa Bankom,
- i) izvještava Nadzorni odbor o usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom, drugim propisima i standardima poslovanja,
- j) provodi postupak i predlaže Nadzornom odboru prijedlog izbora društva za vanjsku reviziju Banke, kao i u slučaju potrebe daje obrazloženi prijedlog za razrješenje društva za reviziju,
- k) prati i razmatra, sa društvom za reviziju Banke, godišnje revizije finansijskih izvještaja Banke,
- l) predlaže Nadzornom odboru Banke da se određena pitanja u vezi sa internom i vanjskom revizijom uvrste u dnevni red Skupštine Banke,
- m) podnosi Nadzornom odboru tromjesečni, polugodišnji i godišnji izvještaj o svom radu, i
- n) saziva sjednicu Nadzornog odbora ukoliko smatra da su ugroženi interesi dioničara ili utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti Nadzornog odbora i Uprave.

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka e) Odluke, Banka objavljuje članove Odbora za reviziju:

Članovi Odbora za reviziju		
Red. br.	Ime i prezime	Kratka biografija
1.	Ertuğrul Umut UYSAL	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je niz rukovodećih funkcija u ZIRAAT BANKASI A.S. među kojima se posebno ističe Direktor poslovne arhitekture u Predsjedništvu Odjela za korporativnu kulturu; Direktor za tržište i operativne rizike; Obrazovanje: 2010-2016 Univerzitet Hacettepe, Institut za Društvene nauke, Doktorat menadžmenta. 1998-2001 Univerzitet Hacettepe, Institut za Društvene nauke, Master iz ekonomske politike.
2.	Ahmet Burak ERKOL	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je niz funkcija u ZIRAAT BANKASI A.S. kao što su Menadžer usklađenosti u Ziraat Bankasi Istanbul; Viši kontrolor u Ziraat Bankasi Izmir, i dr. Završio je <i>Gazi University Business Administration</i> , Ankara.
3.	Zinka FETAHOVIĆ	Posjeduje veliko iskustvo stečeno u radu u društvima za reviziju. Kao revizor partner bila uključena u više od 600 revizija kompanija iz širokog spektra djelatnosti. Diplomirala je ekonomski fakultet u Tuzli. Posjeduje certifikat samostalnog računovođe, ovlaštenog revizora, i niz drugih srodnih certifikata iz struke.

Napomena: Gore navedeni sastav Odbora za reviziju je bio od 11.04.2022.godine do 07.02.2024.g. Od 07.02.2024.godine Odbor za reviziju čine Ertuğrul Umut UYSAL predsjednik, Cihan ÖZTÜRK zamjenik predsjednika, Zinka FETAHOVIĆ član.

(Odbor za rizike)

Odbor za rizike dužan je izvještavati Nadzorni odbor o provođenju strategije za preuzimanje i upravljanje rizicima, adekvatnosti i načinu provođenja usvojenih politika i procedura za upravljanje rizicima, kao i o adekvatnosti i pouzdanosti cjelokupnog sistema za upravljanje rizicima, pomagati i nadzirati provođenje usvojenih strategija, te savjetovati Nadzorni odbor o ukupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti preuzimanja rizika, ne dovodeći pri tom u pitanje odgovornost Nadzornog odbora i Uprave u cjelokupnom upravljanju rizicima i nadziranju Banke. Odbor za rizike vrši i druge poslove definisane važećim zakonskim propisima i odlukama Agencije.

U skladu sa članom 4. stav (1) tačka f) Odluke, Banka objavljuje članove odbora koje je u skladu sa zakonskim propisima osnovao Nadzorni odbor (Odbor za imenovanja, Odbor za rizike, Odbor za naknade) kao i učestalost zasjedanja tih odbora:

Članovi Odbora za rizike		
Red.br	Ime i prezime	Kratka biografija
1.	Emin TURAN	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je niz rukovodećih bankarskih funkcija u ZIRAAT BANKASI A.S. i EMLAK BANKASI, među kojima se posebno ističu funkcije na pozicijama u ZIRAAT BANKASI A.S. Predsjednik Odjela za projektnu i finansijsku analizu; Regionalni Direktor za Afyonkarahisar; Direktor Korporativne filijale (Konya); Direktor Filijale za poduzetnike (Büsan/Konya), i dr. Na Univerzitetu Gazi završio je Fakultet za ekonomske i upravne nauke, odsjek Finansijske.
2.	Ahmet FAKI	Posjeduje višegodišnje bankarsko iskustvo. Obavljao je razne rukovodeće bankarske funkcije na pozicijama u ZIRAAT BANKASI A.S., među kojima se posebno ističu Direktor Odjela za praćenje i reprogram kredita; Rukovodilac Filijale BAKIRKÖY/İSTANBUL; Rukovodilac Filijale AMBARLI-AVCILAR /İSTANBUL; Rukovodilac za reprogram kredita; Rukovodilac reprograma 2 pri Predsjedništvu Odjela za praćenje kreditnog rizika, i dr. Na Univerzitetu u Ankari završio je Fakultet političkih nauka Odsjek Ekonomsko poslovanje.
3.	Enes ALIŠKOVIĆ	Posjeduje višegodišnje radno i rukovodno iskustvo u Vanjskotrgovinskoj komori BiH-od 1998.godine uposlen u Vanjskotrgovinskoj komori BiH među kojima se ističe funkcija Direktor Sektora agencija za promociju izvoza BiH. Završio je 9 EYLUL UNIVERSITY - Fakultet ekonomskih i administrativnih nauka, Izmir Turska.

Odbor za rizike zasjeda i obavlja svoju funkciju u skladu sa zakonskim propisima i internim aktima Banke, pri čemu, u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima, zadatke i nadležnosti odbora za imenovanja i odbora za naknade obavlja Nadzorni odbor.

2.4 INTERNA REVIZIJA

Funkcija interne revizije u ZiraatBank BH d.d. organizaciono je pozicionirana kao posebna organizacijska jedinica kroz Odjel interne revizije koji je funkcionalno nezavisan od drugih organizacijskih jedinica i područja/procesa koje revidira. Odjel interne revizije za svoj rad direktno odgovara Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke.

Rukovodilac Odjela interne revizije je Glavni interni revizor Azur Handan, imenovan Odlukom Nadzornog odbora. Glavni interni revizor, interni revizori i interni revizor informacijskog sistema su nezavisni u svom radu, i obavljaju isključivo poslove za koje su odgovorni i za koje posjeduju odgovarajuća stručna znanja.

Odjel interne revizije dužan je da Nadzornom odboru i Odboru za reviziju Banke daje nezavisno i objektivno mišljenje o pitanjima koja su predmet revizije, daje savjete i preporuke za unapređenje postojećeg sistema unutrašnjih kontrola, sistema upravljanja rizicima i poslovanja Banke, kao i pruža pomoć Nadzornom odboru i Odboru za reviziju u ostvarivanju njihovih ciljeva, primjenjujući sistematičan, disciplinovan i dokumentovan pristup vrednovanju i unapređenju postojećeg načina kontrole, upravljanja rizicima i rukovođenja procesima.

Funkcionisanje interne revizije se zasniva na principu nezavisnosti, nepristrasnosti, profesionalne stručnosti, definisanju obima rada, definisanju konsultantskih aktivnosti, kao i regulisanju ciljeva, obaveza i odgovornosti putem pravilnika o internoj reviziji.

Osnovni cilj interne i eksterne revizije je sprečavanje nastajanja gubitka Banke, osiguranje višeg nivoa objektivnosti i tačnosti finansijskih izvještaja i otkrivanje uslova unutar Banke koji mogu negativno uticati na njeno poslovanje i samoodrživost, te utvrđivanje tek nastalih gubitaka Banke praćenjem kvaliteta uspostavljenog sistema interne kontrole, sistema upravljanja rizicima i usklađenosti Banke, njihovu ocjenu i informisanje Nadzornog odbora Banke i Odbora za reviziju Banke sa odgovarajućim prijedlozima za njihovo unaprjeđenje, te monitoring istih.

Interna revizija uključuje sastavljanje plana revizije, ispitivanje i procjenjivanje raspoloživih informacija, komunikaciju o rezultatima, praćenje ostvarivanja preporuka i izdavanje izvještaja. Interna revizija je jedna od tri kontrolne funkcije koja stvara dodatnu vrijednost na način da neovisno i objektivno procjenjuje djelotvornost upravljanja rizicima, kontrolu i korporativno upravljanje. Obavljanje poslova kontrolnih funkcija se vrši u skladu sa zakonom i propisima FBA.

Interna revizija odgovorna je za ocjenu:

U okviru svojih zadataka funkcija interne revizije vrši ocjenu:

a) Efikasnosti i adekvatnosti sistema internog upravljanja u Banci i značajnih rizika u cilju identifikovanja, procjene odnosno mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u Banci. Pri ocjeni efikasnosti i adekvatnosti sistema internog upravljanja u Banci, Odjel interne revizije polazi od toga da sistem internog upravljanja obuhvata:

- jasnu, efikasnu i stabilnu organizacionu strukturu sa jasno definiranim i dosljednim nivoima odgovornosti,
- efektivne i efikasne procese za utvrđivanje, mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje praćenje i izvještavanje o izloženosti rizicima,

- adekvatan i efikasan sistem internih kontrola u svim poslovnim aktivnostima i linijama banke, koje uključuju jasne administrativne i računovodstvene postupke, te efikasne i nezavisne kontrolne funkcije banke,
 - politike i prakse naknada koje su konzistentne sa preuzetim rizicima i koje promoviraju stabilno i efikasno upravljanje rizicima,
 - postupak interne procjene adekvatnosti kapitala banke (ICAAP) i interni postupak procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP),
 - adekvatne planove oporavka
- b) adekvatnosti Strategije rizika i Politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja, te njihove usklađenosti s propisima, internim aktima, zahtjevima Agencije i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizicima i s poslovnom strategijom Banke,
 - c) usklađenosti uspostavljenih procedura i postupaka Banke s propisima, internim aktima i odlukama organe Banke,
 - d) adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupaka Banke,
 - e) adekvatnosti, kvaliteta, efikasnosti i pouzdanosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, kao uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja,
 - f) sistema izvještavanja nadležnih organa Banke i rukovodilaca,
 - g) tačnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja Banke i sistema računovodstvenih evidencija,
 - h) adekvatnosti upravljanja imovinom Banke,
 - i) primjene Politike naknada,
 - j) usklađenost novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov utjecaj na izloženosti rizicima,
 - k) adekvatnost informacionog sistema Banke,
 - l) strategije i postupke ICAAP i ILAAP,
 - m) sistem prikupljanja i tačnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom i propisima Agencije,
 - n) slabosti u poslovanju Banke i njenih zaposlenika, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlaštenja,
 - o) postupanje Banke po nalogima i preporukama Agencije i društva za reviziju,
 - p) obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva kontrolne funkcije interne revizije.

Reviziju informacionog sistema ZiraatBank BH d.d. za 2021.godinu, izvršila je revizorska kuća Deloitte d.o.o. Sarajevo.

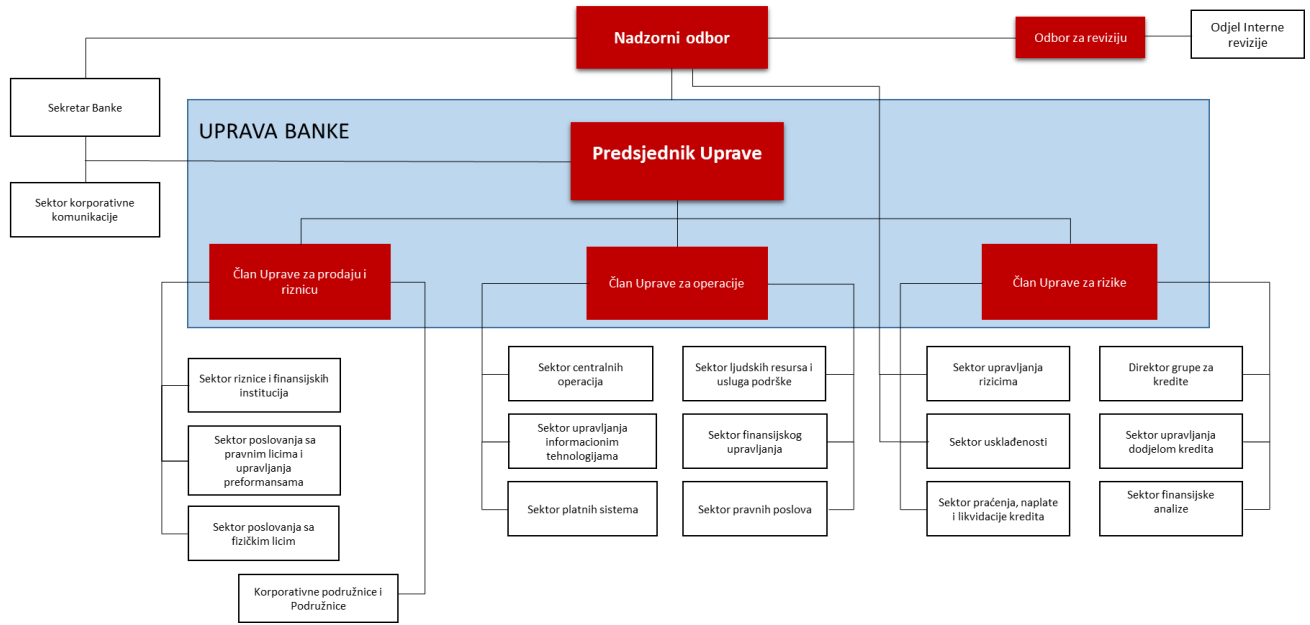
Reviziju finansijskih izvještaja ZiraatBank BH d.d. za 2022.godinu, izvršila je revizorska kuća Deloitte d.o.o. Sarajevo.

Reviziju finansijskih izvještaja ZiraatBank BH d.d. za 2023d.godinu, izvršila je revizorska kuća Deloitte d.o.o. Sarajevo.

2.5 ORGANIZACIONA STRUKTURA

Organizaciona struktura na 31.12.2023. godine prikazana je na šemi ispod.

Organizaciona šema **ZiraatBank BH**

3. POLITIKA NAKNADA

Politiku naknada odobrava Nadzorni Odbor na prijedlog Uprave Banke. Politika se preispituje periodično, a najmanje jednom godišnje, od strane Nadzornog odbora a koji je odgovoran za nadzor njene primjene.

Sistem naknada u Banci se u osnovi zasniva na slijedećim principima:

- osnovna fiksna naknada se sastoji od naknade za funkciju, i naknade za radnu poziciju, a čiji detalji su definisani u Pravilniku o platama, dodacima i naknadama plate.
- Varijabilna naknada je zasnovana na individualnim performansama, a čiji su detalji definisani u posebnom internom aktu koji definiše ovu oblast - Principi i načela

Prilikom donošenja odluke o isplati varijabilne naknade, potrebno je uzeti u obzir da principi nagrađivanja budu održivi, da potiču zdravo i efikasno upravljanje rizicima, te ne potiču preuzimanje rizika koje prelazi nivo prihvatljivog rizika za Banku, te trebaju biti usklađeni sa poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima Banke.

Kriteriji za određivanje i isplatu varijabilnih primanja definisani su posebnim internim aktom Banke, koji donosi Nadzorni Odbor.

Nadzorni odbor nije obuhvaćen varijabilnim naknadama.

Varijabilne naknade zavise o ocjeni individualnih performansi. Individualne performanse mjere se, gdje je to moguće kvantitativnim i kvalitativnim performansama, a gdje nije moguće mjeriti kvantitativne performanse, iste se mjere kvalitativnim performansama, odnosno ocjenom individualnih kompetencija, vodeći računa pri tome o održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju.

Kvantitativne performanse predstavljaju rezultate ostvarenih kvantitativnih (numeričkih) ciljeva organizacionih jedinica i/ili portfolija, a čiji detalji su definisani u posebnom internom aktu Banke koji reguliše ovu oblast

Kvalitativne performanse obuhvataju ocjenu individualnih kompetencija, odnosno očekivane standarde znanja, umijeća i ponašanja zaposlenika, a čiji detalji su definisani u posebnom internom aktu Banke koji reguliše ovu oblast.

Primanja zaposlenika se sastoje od fiksne i moguće varijabilne naknade.

Prilikom strukturiranja naknada, Banka će voditi računa o zdravom odnosu između fiksnih i varijabilnih naknada na način da ne postoji ovisnost zaposlenika o varijabilnim primanjima.

Za zaposlenike kontrolnih funkcija, primanja moraju biti strukturirana na sljedeći način: fiksna naknada ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade, a ukupna godišnja naknada tog zaposlenog ne smije biti manja od prosjeka naknada zaposlenika koji obavljaju poslove uporedivog obima, složenosti i odgovornosti.

Za ostale zaposlenike, primanja moraju biti strukturirana na sljedeći način: odnos između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih naknada mora biti na način da iznos varijabilnog dijela ne prelazi iznos fiksnog dijela ukupnih naknada zaposlenika.

Banka, osim varijabilnih novčanih naknada (bonusi, stimulacije i slično), Politikom naknada nije predvidjela druge vidove naknada kao što su: financijski instrumenti koji se koriste za dodjelu varijabilnih naknada, isplata dividendi, penzione pogodnosti i sl.

Isplata varijabilne naknade je potpuno nedopustiva ako Banka ostvaruje značajan neto gubitak i/ili se ne može ostvariti ili održati minimalna adekvatnost kapitala. Samo u slučajevima neto gubitaka koji nemaju štetan uticaj na ukupnu ekonomsku situaciju Banke, varijabilne naknade mogu, izuzetno i nakon temeljitog razmatranja svih okolnosti od strane nadležnih rukovodećih organa Banke, biti odobrene, ali uobičajeno isključivo umanjene i diferencirane prema kategorijama zaposlenika.

a) Banka u skladu sa članom 46. stav (3) nije u obavezi primjenjivati odredbe iz člana 50. stav (4) do (14) Odluke o sistemu internog upravljanja u banci na identifikovane zaposlenike, budući da varijabilna naknada istih na godišnjoj osnovi nije prelazila 100.000 KM na bruto osnovi (princip neutralizacije).

a) Ukupne naknade po području poslovanja na dan 31.12.2023.godine

Područje poslovanja	Pregled bruto naknada (000 KM)
Poslovanje s klijentima	8.719
Rizici	429
Podrška prodaji i riznica	885
Ostalo	7.274
Ukupno	17.307

b) Ukupne naknade po kategorijama zaposlenika na dan 31.12.2023.godine

Kategorije zaposlenika	Pregled bruto naknada (000 KM)
Nadzorni Odbor, Uprava, ključne funkcije	1342

Ostali zaposlenici	16.646
Ukupno	17.382

c) Fiksne i varijabilne naknade na dan 31.12.2023.godine

Vrsta naknada	Pregled bruto naknada (000 KM)
Fiksne naknade	16.289
Varijabilne naknade	1091
Ukupno	17.380

Broj zaposlenika čije naknade iznose sto hiljada BAM-ova ili više po finansijskoj godini je 11.

4. SISTEM UPRAVLJANJA RIZICIMA

4.1. STRATEGIJA, CILJEVI I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

Razvijena svijest o rizicima, kulturi rizika i aktivno upravljanje rizicima su sastavni dijelovi poslovanja ZiraatBank BH dd. Upravljanje rizicima u ZiraatBank zasniva se na strategiji, politikama, procedurama, procesima, organizacionoj strukturi i ciljevima Banke koji su vezani za rizik, a koji su odobreni i uspostavljeni od strane Nadzornog odbora i Uprave Banke.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima pruža stratešku orijentaciju upravljanja rizicima za sve vrste rizika, definiše generalne smjernice ZiraatBank BH dd za savjesno i kontinuirano upravljanje svim rizicima kojima se Banka izlaže ili koji mogu proizlaziti iz poslovnog modela Banke, a koje je Banka ocijenila ili može ocijeniti kao materijalno značajne.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima se donosi u svrhu uspostavljanja jedinstvenih metoda i načina rada za sve organizacijske dijelove Banke koji su ovlaštene za preuzimanje određene vrste rizika, a sve u cilju postizanja efikasnijeg i profitabilnijeg poslovanja, te usklađenosti sa eksternim i internim propisima i aktima.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima definiše i načela za upravljanje rizicima na razini Banke, te opisuje internu organizacionu strukturu upravljanja rizicima. Strategijom za upravljanje rizicima definiraju se koncepti cjelokupne sposobnosti preuzimanja i upravljanja rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju, tolerancije prema riziku i osnovni principi ICAAP-a i ILAAP-a Banke. Banka definiše svoj profil rizika kao ukupan nivo rizika koji snosi zbog svojih poslovnih aktivnosti.

Banka kao sastavni dio procesa upravljanja rizicima Banke, redovno, a najmanje jednom godišnje, sprovodi sveobuhvatno testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike za potrebe ICAAP-a, odnosno ILAAP-a. U slučaju značajnije promjene u profilu rizika, testiranje otpornosti na stres provodi se i češće. Banka rezultate otpornosti na stres identifikuje u odnosu na regulatorni kapital, sa ciljem da procijeni kapacitet Banke da apsorbira gubitke do kojih može doći uslijed različitih šokova primijenjenih u scenarijima. Rezultate stres testova Banka koristi za identifikovanje odgovarajućih mjera Nadzornog odbora i Uprave Banke u pogledu tehnika umanjenja rizika, planova za nepredviđene okolnosti, planova kapitala, likvidnosti Banke i drugih mjera za pokriće svih rizika u poslovanju Banke.

Banka je uspostavila i provodi sveobuhvatan, pouzdan i efikasan sistem internog upravljanja rizicima, koji je srazmjeran vrsti, obimu i složenosti poslovanja Banke, odnosno rizičnom profilu Banke. Sistem internog upravljanja rizicima obuhvata:

- a) transparentnu organizacionu strukturu sa jasno definiranim i dosljednim nivoima odgovornosti,
- b) efektivne i efikasne procese za utvrđivanje, mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o izloženosti rizicima,
- c) adekvatne mehanizme internih kontrola, koji uključuju jasne administrativne i računovodstvene postupke
- d) politike i prakse naknada, koje su konzistentne sa preuzetim rizicima koje promoviraju stabilno i efikasno upravljanje rizicima
- e) adekvatan interni proces procjene adekvatnosti kapitala u banci (ICAAP) i interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP),
- f) planove oporavka.

Uposlenici Banke su svjesni postojanja rizika u svom poslovanju i djeluju u smislu njihovog izbjegavanja i minimiziranja prvenstveno poštujući interne akte, regulatorna ograničenja, definisane limite i procedure Banke. U procesu upravljanja rizicima Banka poštuje načelo jasne podjele odgovornosti za one funkcije i organizacijske jedinice koje aktivno sudjeluju u preuzimanju rizika od onih koje te rizike mjere, prate i izvještavaju. Na taj način postignuta je neovisnost upravljanja i kontrole rizika.

4.2. KRATAK OPIS STRATEGIJA I POLITIKA ZA SVAKI POJEDINAČNI RIZIK

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od djelimičnog ili potpunog neispunjavanja ugovorenih obaveza plaćanja, odnosno, prema Zakonu, rizik gubitka zbog neispunjavanja dužnikove novčane obaveze prema Banci. Kreditni rizik odnosi se na negativne posljedice povezane sa kašnjenjem ili neispunjavanjem odredaba zaključenih ugovora o kreditima, uslijed pogoršanja kreditne sposobnosti ugovorne strane. Unutar kreditnog rizika identifikuju se određene potkategorije značajnih rizika kao što su rizik kreditne koncentracije, rezidualni rizik i rizik države i kamatno inducirani kreditni rizik..

Rizik kreditne koncentracije podrazumijeva rizik koji proizilazi iz svake pojedinačne, direktne ili indirektno izloženosti Banke prema jednom licu, grupi povezanih lica koje povezuju zajednički faktori rizika, privredni sektori-grane, geografska područja, vrste proizvoda, uključujući rizike povezane sa velikim indirektnim kreditnim izloženostima prema davaocu kolaterala, koji bi mogli dovesti do gubitka i promjena rizičnog profila Banke.

Rezidualni (kreditni) rizik je rizik gubitka koji nastaje ako su priznate tehnike smanjenja kreditnog rizika kojima se koristi Banka manje efikasne nego što se prvobitno očekivalo ili njihova primjena nedovoljno utiče na smanjenje rizika kojima je Banka izložena.

Rizik države, zemlje, predstavlja rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od tog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica. Rizik zemlje

se javlja u obliku rizika transfera novca (nedostatak volje ili nemogućnost jedne zemlje da vrši transfer novca), kao i u obliku političkih i ekonomskih rizika (nepovoljni efekti političke i privredne situacije na bonitet klijenta).

Kamatno inducirani kreditni rizik je rizik gubitka kojem je dodatno izložena Banka kada preuzima kreditni rizik iz izloženosti vezanih za promjenjivu kamatnu stopu.

Banka ima utvrđene standarde i kriterije koji se provode u ocjeni, preuzimanju, praćenju, kontroli i upravljanju kreditnim rizikom, te klasifikaciji aktive i vanbilansnih stavki.

Politikama i procedurama i ostalim važećim aktima iz domena upravljanja kreditnim rizikom, uključujući posebne akte kojima se definiše upravljanje gore navedenim potkategorijama kreditnog rizika, utvrđeni su standardi i kriteriji koje je Banka dužna osigurati i provoditi u ocjeni, preuzimanju i praćenju, kontroli i upravljanju kreditnim rizikom, te klasifikaciji aktive i vanbilansnih stavki, definisan je okvir kreditnog procesa, procesa i analize kreditnog zahtjeva, kreditnih ovlasti, isplate plasmana, monitoringa i kreditne politike Banke za postojeće i nove kreditne proizvode. Također, propisano je praćenje strukture i ročnosti kreditnog portfolija, strukture kolateralu, granske koncentracije, maksimalne izloženosti prema kreditnom rejtingu klijenta i izvještavanje o istom. Postojeći interni akti omogućavaju efikasno i efektivno praćenje kreditnog rizika, pojedinačne odgovornosti i dužnosti uposlenika i organizacijskih dijelova Banke.

Uposlenici Banke koji učestvuju u kreditnom procesu koji se odnosi na procjenu, odobravanje, realizaciju ili monitoring bilo koje stavke kreditnog portfolia Banke, upoznati su sa sadržajem relevantnih internih akata, a u cilju boljeg razumijevanja pristupa formiranju i upravljanju portfoliom Banke, kao i tačnog utvrđivanja nivoa pojedinačne odgovornosti za njegovu realizaciju.

Proces identifikacije, mjerenja i praćenja rizika definisan je relevantnim internim aktima koji propisuju odgovornosti i nadležnosti organizacijskih jedinica Banke. Banka osigurava da kreditni proces minimalno obuhvati uspostavljanje adekvatnog nivoa, obima i načina identificiranja, mjerenja i praćenja kreditnog rizika, kao i kontrole i izvještavanja o kreditnom riziku za potrebe uprave, nadzornog odbora, supervizora i drugih zainteresiranih strana, uključujući i pravovremeno informisanje nadležnih o poštivanju utvrđenih limita kreditne izloženosti, kao i u slučajevima postojanja odstupanja od istih radi poduzimanja adekvatnih mjera.

Banka je definisala interne limite i signale ranog upozorenja u cilju praćenja i ograničavanja izloženosti kreditnom riziku koji se ažuriraju minimalno na godišnjem nivou. Limiti kreditnog rizika se prate na dnevnom/mjesečnom nivou, a u slučaju prekoračenja signala ili realiziranja graničnih vrijednosti limita, informišu se nadređene instance.

U procesu upravljanja kreditnim rizikom Banka poštuje načelo jasne podjele odgovornosti za one funkcije i organizacijske jedinice koje aktivno sudjeluju u preuzimanju rizika od onih koje te rizike mjere, prate i izvještavaju. Na taj način postignuta je neovisnost upravljanja i kontrole kreditnog rizika. Faze identifikacije, procjene, mjerenja, kontrole, praćenja i izvještavanja su raspoređene kao nadležnosti na odgovarajuće organizacione jedinice Banke čijim se provođenjem osigurava adekvatno upravljanje kreditnim rizikom Banke.

Banka kao sastavni dio procesa upravljanja rizicima Banke, redovno, a najmanje jednom godišnje, sprovodi sveobuhvatno testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike za potrebe ICAAP-a, odnosno ILAAP-a, a u slučaju značajnije promjene u profilu rizika Banke, testiranje

otpornosti na stres se treba provesti i češće. Banka rezultate otpornosti na stres identifikuje u odnosu na regulatorni kapital i raspoložive likvidnosne resurse sa ciljem da procijeni kapacitet Banke da apsorbira gubitke do kojih može doći uslijed različitih šokova primijenjenih u scenarijima. Opis metodologije i procesa testiranja otpornosti na stres za kreditni rizik naveden je u dijelu 8. ove objave.

Tržišni rizik

Tržišnim rizicima, u smislu zakona (Zakon o bankama u FBiH, Službene novine FBiH, broj 27/176) smatraju se pozicijski rizik, valutni rizik i robni rizik. Pozicijski rizik je rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene finansijskog instrumenta ili kod derivata, promjene cijene odnosne varijable.

Devizni rizik je rizik gubitka koji proizlazi iz promjene kursa valute i/ili promjene cijene zlata. Robni rizik je, također rizik gubitka koji proizlazi iz promjene cijene robe.

Banka, u svom poslovanju, od tržišnih rizika nije izložena pozicijskom i robnom riziku.

Valutno inducirani kreditni rizik je rizik gubitka kojem je izložena Banka kada odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa valutnom klauzulom i koji proizlazi iz dužnikove izloženosti valutnom riziku.

Devizni rizik

Devizni (valutni) rizik je mogućnost nastanka gubitka koji proizlazi iz promjene kursa valute i cijene zlata. Prema tome, devizni rizik predstavlja izloženost Banke mogućem uticaju promjene deviznih kurseva i opasnost da nepovoljne promjene rezultiraju gubicima Banke u KM.

U Banci se obavljaju bankarski poslovi, kako u domaćoj valuti, tako i u stranim valutama sa kursne liste Centralne banke BiH.

Devizni rizik može nastati uslijed trgovanja stranim valutama, plasiranjem kredita u stranim valutama ili sa valutnom klauzulom, kupovanjem hartija od vrijednosti u stranim valutama, izdavanjem hartija od vrijednosti u stranim valutama ili obavljanjem vanbilansnih poslova denominiranih u stranim valutama, te prikupljanjem depozita u stranim valutama i/ili sa valutnom klauzulom.

Mjerenje deviznog rizika obuhvata utvrđivanje otvorenosti devizne pozicije na dnevnom nivou, za Individualnu deviznu poziciju po pojedinim valutama, te ukupnu Deviznu poziciju Banke, u odnosu na Regulatorni kapital.

Nivo deviznog rizika zavisi od visine zaduženja Banke u inostranstvu i stepena valutne usklađenosti aktive i pasive, odnosno stepena usklađenosti valutnih novčanih tokova Banke.

Banka je definisala interne limite i signale ranog upozorenja u cilju praćenja i ograničavanja izloženosti deviznom riziku. Limiti deviznog rizika se prate na dnevnom nivou, a u slučaju realiziranja graničnih vrijednosti limita ili prekoračenja limita, Sektori u čijoj nadležnosti jeste

upravljanje deviznim rizikom i praćenje devizne pozicije i izvora sredstava informišu nadređene instance.

Limiti deviznog rizika se revidiraju na godišnjem nivou odnosno periodično po potrebi, kako bi se uskladili sa bonitetnim pokazateljima, zahtjevima Banke Osnivača i/ili ograničenjima koje propisuju Regulator.

Parametar limita/signala	Ciljana vrijednost	Vrijednost signala	Vrijednost limita
Ograničenja FX aktivnosti banke u odnosu na Regulatorni kapital predstavljaju:	Maksimalno do 1%		
Individualna devizna pozicija USD i drugih valuta / Regulatorni kapital	Maksimalno 3%	Maksimalno do 3%	Maksimalno 5%
Individualna devizna pozicija EURO valute / Regulatorni kapital	Maksimalno do 5%	Maksimalno do 15%	Maksimalno 25%
Ukupna devizna pozicija / Regulatorni kapital		Maksimalno do 15%	Maksimalno 25%

Banka izračunava kapitalni zahtjev za devizni (valutni) rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene valutne pozicije prelazi 2% ukupnog regulatornog kapitala.

Banka izračunava ukupnu otvorenu neto dugu poziciju kao zbir svih otvorenih neto dugih pozicija u pojedinačnim valutama, te ukupnu otvorenu neto kratku poziciju kao zbir svih otvorenih neto kratkih pozicija u pojedinačnim valutama. Razlika između ova dva iznosa predstavlja ukupnu neto valutnu poziciju Banke za potrebe izračuna kapitalnih zahtjeva za devizni rizik u skladu sa članom 137. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala Banke.

Kapitalni zahtjev za devizni rizik izračunava se množenjem zbira ukupne neto otvorene valutne pozicije (i neto otvorene pozicije u zlatu ako je banka posjeduje) sa 12%.

Zatim se kapitalni zahtjev množi brojem 8,33 kako bi se dobio Ukupan iznos izloženosti deviznom riziku.

Pregled pokazatelja deviznog rizika sa 31.12.2023 prikazan je tabelom u nastavku:

Pokazatelj	Vrijednost
Individualna devizna pozicija USD valute/ Regulatorni kapital	-0,03%
Individualna devizna pozicija EURO valute / Regulatorni kapital	1,14%
Ukupna neto devizna pozicija Banke / Regulatorni kapital	1,70%

Banka otvorenost devizne pozicije kontinuirano održava ispod definisanih limita te signala ranog upozorenja.

Operativni rizik

Operativni rizik je rizik gubitka zbog neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili vanjskih događaja, uključujući pravni rizik, definisan članom 81. tačkom 5. Zakona o bankama.

U procesu upravljanja rizicima Banka, prilikom uspostavljanja sistema upravljanja operativnim rizikom, osigurava pristup zasnovan na činjenici da je operativni rizik svojstven svim aktivnostima zaposlenika, procesima, proizvodima i sistemima Banke, te da se prate poslovne promjene, uključujući i nove proizvode i procese, posebne projekte, eksternalizirane aktivnosti i sl. kojima su operativni rizici svojstveni, kao i operativne rizike koji su sadržani u postojećim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima.

Operativni rizici mogu se pojaviti u svim procesima, transakcijama i aktivnostima koje se odvijaju u Banci. Osnovni cilj upravljanja istim je ograničiti nivo pojave identificiranih događaja koji predstavljaju operativni rizik na nivo koji je prihvatljiv za Banku.

Izloženost operativnom riziku određuju interni i eksterni pokretači događaja.

Interni pokretači događaja su svi oni koji postoje unutar Banke i mogu na određeni način uzrokovati događaj koji predstavlja operativni rizik. Glavne grupe internih pokretača događaja su: zaposlenici, sistemi, procesi, organizacioni problemi.

Eksterni pokretači događaja su svi oni koji postoje izvan Banke i uzrokuju događaj koji predstavlja operativni rizik. Glavne grupe eksternih pokretača događaja su: klijenti, poslovni partneri, prodavači i dobavljači, treća lica – nepoznata, priroda, sistemi.

Identifikacija, evidentiranje, upravljanje i monitoring operativnog rizika vrši se kroz stand alone aplikaciju Tezauri Operational Risk Solution – Serenity instaliranoj u svim organizacionim jedinicama Banke, kojem imaju pristup ovlašteni zaposlenici Banke. Serenity predstavlja tehničko sredstvo za sistematsko prikupljanje potencijalnih i realizovanih rizičnih događaja. Identifikacija podrazumijeva prepoznavanje događaja koji su ili mogu biti potencijalni izvor operativnog rizika. Evidentiranje događaja operativnog rizika se vrši shodno klasifikacijama definisanim internim i regulatornim aktima u skladu sa baselskim standardima.

Banka identificira operativni rizik po:

- organizacionim jedinicama
- linijama poslovanja
- identifikovanim događajima koji mogu prouzrokovati operativne rizike

- uzrocima događaja.

Nakon identifikacije izvora operativnih rizika, verificiranja istih od strane nadležnih uposlenika organizacionih jedinica, Sektor upravljanja rizicima razmatra i procjenjuje evidentirane događaje, te u zavisnosti od rezultata analize koordinira aktivnosti sa drugim organizacionim jedinicama i Upravom Banke za tretman događaja operativnog rizika. Kao rezultat procjene rizika, Banka sačinjava matricu operativnih rizika, koja opisuje rizike koje sa sobom povlače svi ključni procesi Banke.

Uticaj rizika na Banku ili šteta iz rizičnog događaja može biti finansijski i nefinansijski. Finansijski uticaj odnosi se na uticaj na Banku u smislu izgubljenog iznosa novca. Nefinansijski uticaj odnosi se na uticaj u smislu reputacije i povjerenja klijenata, kontinuitet poslovanja, životne sigurnosti i pitanja zdravlja, i sl.

Monitoring nastalih događaja koji predstavljaju operativni rizik teče u svim organizacionim jedinicama Banke, te je omogućeno donošenje odluka u vezi poboljšanja kontrolnih aktivnosti za smanjenje nastalih šteta.

Uspostavljeni interni limiti Operativnog rizika Banke koji se prate na mjesečnoj osnovi osiguravaju okvir za provođenje aktivnosti upravljanja operativnim rizikom i koncentracijom istog na nivou Banke.

Procenat iznosa ukupnog gubitka po operativnom riziku (U), ne može biti veći od od 1,50% regulatornog kapitala (Q).

Zasebno procenti iznosa gubitaka po sljedećim kategorijama ne mogu biti veći od 0,20% kapitala (Q): događaji interne prevare i aktivnosti (A), događaji eksterne prevare i aktivnosti (B), odnos sa radnicima i sigurnost na radnom mjestu (C), klijenti, proizvodi i poslovne prakse (D), šteta na materijalnoj imovini (E), prekidi rada i narušavanja rada sistema (F), izvršenje, isporuka i upravljanje procesima (G).

Struktura limita i signala operativnog rizika je prikazana u donjoj tabeli:

Parametar limita/signala		Ciljana vrijednost	Vrijednost signala	Vrijednost limita
Limit operativnog rizika	U/Q	-	Maksimum 1,25%	Maksimum 1,50%
Limit koncentracije operativnog rizika	Interne prevare i aktivnosti	-	0,2%	0,25%
	B/Q			
	C/Q			
	D/Q			
	E/Q			
	F/Q			
	G/Q			

Plan kontinuiteta poslovanja obuhvata administrativne procese i strategije koji imaju za cilj omogućiti spremnost i organizovanost za rješavanje rizika u slučaju da dođe do prekida

poslovanja Banke zbog hitnih i neočekivanih situacija vezanih za informacijske sisteme i fizičku sigurnost.

Obuka o podizanju svijesti o operativnim rizicima i rizicima informacione sigurnosti provodi se na godišnjoj razini.

Rizik likvidnosti je zasebno opisan u Poglavlju 6, a **Kamatni rizik** u poglavlju 7 ove Objave.

4.3. ORGANIZOVANJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA

4.3.1. OPŠTI OKVIR SISTEMA INTERNIH KONTROLA I ORGANIZACIJA KONTROLNE FUNKCIJE

Banka je Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima definisala okvir za upravljanje rizicima koji uključuje identifikaciju rizika, mjerenje, odnosno procjenu rizika, praćenje, analizu i kontrolu rizika, te izvještavanje o rizicima.

Banka, u okviru strategije razvoja informacionog sistema Banke i politike sigurnosti informacionog sistema, definiše i adekvatnu informacionu podršku procesu upravljanja rizicima, koja obezbjeđuje sveobuhvatnu, pouzdanu, blagovremenu i tačnu obradu podataka, odnosno informacionu osnovu za efikasno praćenje i upravljanje rizicima.

Banka, internim aktima utvrđuje organizacioni dio koji je odgovoran za provođenje testiranja otpornosti na stres, shodno vrsti rizika koji se analizira, sa zaduženjima za saradnju i komunikaciju sa drugim nadležnim organizacionim dijelovima Banke, a prevashodno sa onim nadležnim za kontrolu rizika i planiranje kapitala

Efikasan i sveobuhvatan okvir za upravljanje svim bitnim tipovima rizika pretpostavlja odgovarajući nivo svijesti o riziku na svim nivoima unutar Banke. Banka razvija takvu organizacijsku kulturu koja podiže svjesnost kod svih uposlenika o rizicima koje preuzimaju u svakodnevnom poslovanju, a koji su odgovorni za identifikaciju rizika koji proizilaze iz njihovog domena poslovanja, a sve identificirane rizike opisuju i prijavljuju kontrolnim funkcijama.

U svom poslovanju svi uposlenici su dužni da se pridržavaju interno propisanih limita i ovlaštenja utvrđenih internim aktima Banke vezanim za kontrolu i upravljanje rizicima s ciljem izbjegavanja i/ili minimiziranja istih. Prilikom određivanja nivoa materijalnosti pojedinih identifikovanih rizika, Banka kombinacijom subjektivnih i objektivnih procjena analizira učestalost i intenzitet potencijalnih gubitaka prema određenim vrstama rizika, a kako bi se utvrdio nivo njihove materijalne značajnosti.

Interne kontrole u Banci su adekvatne i na zadovoljavajućem nivou. Banka je implementirala sve bitne komponente sistema internih kontrole i upravljanja rizicima u skladu sa zakonom, odnosno Banka ima adekvatnu organizacijsku strukturu koja zadovoljava zahtjeve razdvojenosti poslova preuzimanja rizika od funkcija upravljanja rizicima i aktivnosti podrške, kao i utvrđenu podjelu poslova kojom se sprečava sukob interesa, a navedeni sistemi se kontinuirano analiziraju i unapređuju.

Efikasno i adekvatno upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena, pretpostavlja sistemsko planiranje, osiguranje adekvatnog iznosa kapitala, održavanje prihvatljivog odnosa između preuzetog rizika i profitabilnosti uz kontinuiran rast i uz poslovanje na načelima likvidnosti odnosno solventnosti.

Upravljanje rizicima na nivou Banke omogućava realizaciju funkcionalne povezanosti pojedinih organizacionih jedinica za vezu između strategije i procesa, a isto se odvija kroz upravljačke tokove:

- a) od više ka nižim organizacionim jedinicama koju Nadzorni odbor i Uprava Banke ostvaruje sa odjelima, Sektorima, filijalama odnosno drugim operativnim strukturama, a to podrazumijeva:
 - definisanje poslovnog plana, ciljeva i željenog povrata
 - specifikaciju organizacijskog okvira upravljanja rizicima
 - definisanje limita rizika i alokacija rizika prema organizacionim jedinicama

- b) od nižih organizacionih jedinica ka više pozicioniranim organizacionim jedinicama u smislu povratnih informacija o rezultatima poslovnih aktivnosti organizacionih jedinica što uključuje identifikaciju rizika, te njihovo praćenje i izvještavanje

Kontrolna funkcija interne revizije organizaciono je pozicionirana kroz Odjel interne revizije, odnosno kao zaseban organizacioni dio, funkcionalno i organizaciono nezavisan o aktivnostima koje revidira.

Kontrolna funkcija usklađenosti je organizaciono pozicionirana kroz Sektor usklađenosti, dok je kontrolna funkcija rizika organizaciono pozicionirana kroz Sektor upravljanja rizicima.

Sve tri kontrolne funkcije su direktno odgovorne Nadzornom odboru Banke koji imenuje i razrješava lica odgovorna za rad kontrolnih funkcija i određuje naknadu za njihov rad.

Lica odgovorna za rad kontrolne funkcije interne revizije, funkcije usklađenosti i funkcije upravljanja rizicima lično učestvuju na sjednicama tijela koje izvještava, te lično prezentuju svoje izvještaje o radu. U protekloj godini nije bilo promjena rukovodioca kontrolnih funkcija.

U cilju provođenja pravila efikasnog upravljanja rizicima u okviru Banke, upravljanje rizikom u ZiraatBank BH dd vrši se na slijedećim organizacionim nivoima:

1. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor osigurava potrebne nadležnosti, organizacioni status, resurse i direktnu liniju izvještavanja i upozoravanja Nadzornog odbora, određuje vrstu, obim, oblik i učestalost izvještavanja o rizicima od strane organizacijskih jedinica, te odobrava interne akte Banke. Imenuje i razrješava lica odgovorna za rad kontrolnih funkcija, višu rukovodnu osobu za upravljanje rizicima u banci, neovisnu o operativnim funkcijama a ako vrsta, obim i složenost poslova Banke ne opravdavaju posebno imenovanje takve osobe, u skladu sa principom proporcionalnosti, tu funkciju može preuzeti druga osoba na višem rukovodnom nivou u Banci, pod uslovom da ne postoji sukob interesa.

2. Uprava Banke

Uprava Banke je nadležna i odgovorna za uspostavljanje jedinstvenog sistema i procesa upravljanja rizicima u banci i nadzor nad istim, organizacijske kulture rizika, adekvatno i blagovremeno poduzimanje mjera u procesu upravljanja rizicima u skladu sa Strategijom, Politikama, procedurama i ostalim internim aktima za upravljanje rizicima, te za periodični pregled, odnosno po potrebi usklađivanje Strategije, Politike, procedura i ostalih internih akata za upravljanje rizicima.

3. ALCO – Odbor za upravljanje aktivom i pasivom

ALCO (Asset and Liability Committee - ALCO - Odbor za upravljanje aktivom i pasivom) podržava Upravu Banke nadgledanjem pozicije rizika i procjenjivanjem trenutne situacije vezane za rizik na nivou Banke. Isti razmatra izradu standarda za metode, alate, procese i procedure, strukture i sisteme u upravljanju rizicima, razmatra izvještaje o rizicima. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom je odgovoran za razvijanje politika za upravljanje tržišnim rizicima tj. kamatnim i deviznim rizikom, te rizikom likvidnosti i adekvatnošću kapitala, praćenje njihove implementacije u relevantnim oblastima.

ALCO se sastaje mjesečno i u skladu sa Pravilnikom o dužnostima i ovlaštenjima u radu Odbora za upravljanje aktivom i pasivom i donosi odluke vezane za upravljanje gore navedenim rizicima. Također, ALCO vrši planiranje profitabilnosti i kapitala u skladu sa Politikom upravljanja aktivom i pasivom, zakonskim propisima i finansijskim ciljevima, te u vezi sa preduzetim aktivnostima obavještava Nadzorni odbor i druge nadležne Odjele.

4. Odbor za reviziju

Odbor za reviziju analizira i nadzire primjenu i adekvatno provođenje usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i provođenje sistema unutrašnjih kontrola, razmatra izvještaje kontrolnih funkcija i daje mišljenje o ovim izvještajima. Odbor za reviziju pruža stručnu pomoć Nadzornom odboru Banke u vršenju nadzora nad poslovanjem Banke i radom Uprave Banke. Odbor za reviziju za svoj rad direktno odgovara Nadzornom odboru Banke.

5. Odbor za rizike

Strateško upravljanje rizicima, koje se bavi pitanjima kao što su poslovna strategija i dugoročno planiranje, zahtjeva formiranje Odbora za rizike na nivou Banke. Odbor za rizike se sastaje kvartalno, a osnovna funkcija ovog Odbora je kontrola postojećih i budućih rizika i kontrola nivoa kapitala u skladu sa ICAAP metodologijom, alokacija kapitala na određene vrste rizika i za odlučivanje o strateškim i strukturnim pitanjima u vezi sa upravljanjem rizicima.

Odbor za rizike dužan je izvještavati Nadzorni odbor o provođenju strategije za preuzimanje i upravljanje rizicima, adekvatnosti i načinu provođenja usvojenih politika i procedura za upravljanje rizicima, kao i o adekvatnosti i pouzdanosti cjelokupnog sistema za upravljanje rizicima, pomagati i nadzirati provođenje usvojenih strategija, te savjetovati Nadzorni odbor o ukupnoj trenutnoj i budućoj sklonosti preuzimanja rizika, ne dovodeći pri tom u pitanje odgovornost Nadzornog odbora i Uprave u cjelokupnom upravljanju rizicima i nadziranju Banke.

6. Sektor usklađenosti

Sektor usklađenosti je organizaciona jedinica zadužena da prati usklađenost poslovanja Banke sa Zakonom o bankama, propisima Agencije i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banke, identifikuje propuste i procjenjuje rizike kao posljedicu neusklađenosti poslovanja banke sa zakonom i drugim propisima, te procjenjuje efekte koje će na poslovanje banke imati izmjene relevantnih propisa.

Rizik usklađenosti se procjenjuje na način da se analiziraju poslovne aktivnosti Banke, uključujući i one povezane sa razvojem novih proizvoda i poslovnih praksi, pri tom uzimajući u obzir postojeće i/ili nove zakone i druge regulatorne zahtjeve relevantne za poslovanje Banke, interne akte Banke, kao i druge standarde i kodekse koje Banka primjenjuje u svom poslovanju. Na osnovu identifikacije rizika usklađenosti određuju se prioriteti odnosno redoslijed aktivnosti koje će se provoditi s ciljem usklađivanja, posebno imajući u vidu stepen rizika usklađenosti i materijalni značaj određenog poslovnog područja za poslovanje Banke.

Stepen rizika utvrđuje se s obzirom na potencijalne predstojeće štetne posljedice na poslovanje Banke. Kod procjene stepena rizika usklađenosti Sektor usklađenosti uzima u obzir sljedeće indikatore:

- a) visinu i stepen potencijalnih kazni i/ili posljedica za Banku,
- b) prioritet i složenost zadataka praćenja usklađenosti,

- c) relevantnost regulatornog područja u pogledu poslovanja Banke, te
- d) stepen reputacijskog rizika.

U skladu sa tim, rizik usklađenosti se procjenjuje kao:

- **Nizak** – nije potrebno hitno preduzimanje značajnijih aktivnosti od strane nadležnih organizacionih dijelova Banke.
Karakteristični su sljedeći indikatori:
 - Banci ne prijete mogućnost izricanja novčanih kazni ili nastupa drugih negativnih posljedica ili su one minimalne,
 - identifikovani rizik usklađenosti ne predstavlja prioritet,
 - jednostavno provođenje zadataka praćenja usklađenosti,
 - nema mogućnosti nastanka reputacijskog rizika ili je ta mogućnost neznatna.
- **Srednji** – potrebno je bez odgađanja predložiti mjere i aktivnosti radi otklanjanja i/ili smanjenja te upravljanja rizikom usklađenosti.
Karakteristični su sljedeći indikatori:
 - Banci prijete mogućnost izricanja umjereno visokih novčanih kazni ili nastupa drugih negativnih posljedica,
 - identifikovani rizik usklađenosti predstavlja umjereni prioritet u regulatornom smislu,
 - zadatak praćenja usklađenosti srednje složenosti i/ili je isti nedostatno pojašnjen (u regulatornom smislu),
 - prisutnost periodičnih grešaka utvrđenih praćenjem rizika usklađenosti,
 - mogućnost nastanka reputacijskog rizika je umjerena.
- **Visok** – potrebno je bez odgađanja predložiti mjere i aktivnosti radi otklanjanja i/ili smanjenja te upravljanja rizikom usklađenosti, kao i bez odgađanja obavijestiti Sektor usklađenosti, Upravu i Nadzorni odbor Banke o postojanju rizika usklađenosti visokog stepena.
Karakteristični su sljedeći indikatori:
 - Banci prijete mogućnost izricanja vrlo visokih novčanih kazni i/ili sličnih negativnih posljedica (npr. gubitak dozvole za obavljanje određenih poslova),
 - identifikovani rizik usklađenosti predstavlja visoki prioritet u regulatornom smislu,
 - zadatak praćenja usklađenosti visoke kompleksnosti,
 - regulatorno područje relevantno za poslovanje Banke,
 - nastanak reputacijskog rizika i potencijalne posljedice su vjerovatne i vrlo značajne (prijetnja gubitka povjerenja klijenata u Banku).

Redovno izvještavanje o radu kontrolne funkcije praćenja usklađenosti se provodi u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i važećom metodologijom kroz kvartalne, polugodišnje i godišnje izvještaje Upravi Banke, Odboru za reviziju i Nadzornom odboru.

Izvještaj po potrebi (operativni izvještaj) izrađuje se po potrebi i to:

- u slučaju pojave **visokog stepena** rizika usklađenosti pri primjeni određene regulative i isto se podnosi Upravi Banke,

- u slučaju saznanja o **materijalno značajnom** riziku usklađenosti, koje se također podnosi Upravi Banke,
- u slučaju utvrđivanja nepravilnosti u radu koje ne predstavljaju materijalno značajan rizik. Ovaj izvještaj se sastavlja i prosljeđuje nadležnom rukovodiocu organizacione jedinice, te po potrebi članu Uprave Banke nadležnom za rad te organizacione jedinice.

Ukoliko Sektor usklađenosti procijeni potrebnim, operativni izvještaj može se dostaviti svim članovima Uprave Banke i/ili Odbora za reviziju i/ili Nadzornog odbora.

Izvještaj se izrađuje u standardizovanom obliku operativnog izvještaja i najmanje sadrži:

- a) predmet i obim obavljenih poslova, kontrola i revizija,
- b) nezakonitosti i nepoštivanje politika i postupaka Banke ako su utvrđeni tokom obavljanja poslova kontrole usklađenosti,
- c) nedostatke i slabosti u poslovanju odnosno upravljanju rizicima ako su utvrđeni tokom obavljanja poslova kontrole usklađenosti,
- d) provedenu provjeru usklađenosti novih proizvoda i novih postupaka s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, te procjenu da navedeno utiče na izloženost rizicima ako su utvrđeni tokom obavljanja poslova kontrole usklađenosti,
- e) ocjenu adekvatnosti i djelotvornosti sistema internih kontrola u pojedinom području poslovanja,
- f) ocjenu adekvatnosti i učinkovitosti upravljanja rizicima, uključujući i informacije o izloženosti rizicima,
- g) prijedloge, preporuke i rokove za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, nedostataka i slabosti,
- h) osobe zadužene za provođenje prijedloga, preporuka i mjera,
- i) informacije o statusu izvršenja prijedloga, preporuka i mjera za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, nedostataka i slabosti,
- j) ocjenu usklađenosti Banke s propisima, internim aktima, standardima i kodeksima.

Sektor usklađenosti redovno prati status izvršenja datih prijedloga, preporuka i mjera za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, nedostataka i slabosti.

7. Interna revizija

Interna revizija odgovorna je za nezavisnu reviziju svih aktivnosti i procesa na nivou Banke. To se posebno odnosi na nezavisnu procjenu, prilagođenost, funkcionalnost i efektivnost svih, za upravljanje rizicima vezanih, struktura, procesa, kontrola, metoda i sistema koji se sprovode u Banci. Aktivnosti revizije se zasnivaju na statutarnim i regulatornim osnovama i zahtjevima, minimalnim standardima nadležnih institucija i na osnovu su godišnjeg plana revizije. Detaljnija zaduženja interne revizije su prezentirana u podpoglavlju 2.4. ove Objave.

8. Sektori

Sektor upravljanja rizicima, Sektor praćenja, naplate i likvidacije kredita, te Grupa za kredite koju čine Sektor finansijske analize i Sektor upravljanja dodjelom kredita su pod hijerarhijskom linijom odgovornosti i izvještavanja Člana Uprave nadležnog za rizike.

Navedeni Sektori i drugi Sektori u Banci, obavljaju određene poslovne aktivnosti u cilju provođenja pravila efikasnog upravljanja rizicima unutar Banke, a detaljan opis odgovornosti i

nadležnosti svih organizacionih jedinica definiše se internim aktom Pravilnik o organizaciji poslova i sistematizaciji radnih mjesta.

Sektor upravljanja rizicima odgovoran je za:

- Organizaciju i koordinaciju procesa praćenja i upravljanja kreditnim rizikom i sa njim povezanim rizicima, rizikom likvidnosti, deviznim rizikom, kamatnim rizikom, operativnim rizikom, rizikom informacionog sistema na nivou Banke
- Nadzor i kontrolu izloženosti navedenih rizika u skladu sa zakonskim propisima, regulatornim ograničenjima i internim aktima Banke
- Pružanje podrške organizacionim jedinicama Banke u segmentu upravljanja rizicima iz domena odgovornosti Sektora
- Nadzor i kontrolu utvrđenih limita izloženosti kreditnim i nekreditnim rizicima, a u skladu sa regulatornim propisima i internim aktima Banke.

Obzirom da je Banka dužna da uspostavi kontrolne funkcije: funkciju upravljanja rizicima, funkciju praćenja usklađenosti i funkciju interne revizije, Sektor upravljanja rizicima je jedna od organizacionih jedinica koja obavlja kontrolnu funkciju upravljanja rizicima.

Rukovodioca kontrolne funkcije upravljanja rizicima imenuje i razrješava Nadzorni odbor Banke.

Poslovi kontrolne funkcije Sektora upravljanja rizicima su slijedeći:

- a) analiza kreditnog rizika i sa njim povezanih rizika, rizika likvidnosti, deviznog, kamatnog, operativnog rizika, rizika informacionog sistema koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o ovim rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- b) provođenje testiranja otpornosti na stres, u saradnji sa drugim nadležnim organizacionim jedinicama
- c) provjera primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje navedenim rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena,
- d) ispitivanje i ocjena adekvatnosti i efikasnosti unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja kreditnim i nekreditnim rizicima,
- e) ocjena adekvatnosti i dokumentovanosti metodologije za upravljanje navedenim rizicima,
- f) učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje navedenim rizicima,
- g) učestvovanje u izradi, primjeni i nadzoru nad funkcioniranjem metoda i postupaka za upravljanje rizicima,
- h) davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje navedenim rizicima,
- i) analiza, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala Banke i adekvatnosti likvidnosti Banke u saradnji sa nadležnim organizacionim jedinicama Banke,
- j) provjera strategija i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala, te provjeru strategija i postupaka za internu procjenu adekvatnosti likvidnosti Banke, u saradnji sa nadležnim organizacionim jedinicama Banke,
- k) analiza gore navedenih rizika prisutnih kod novih proizvoda ili novih tržišta i sa njima povezanih rizika,

l) izvještavanje Uprave Banke, Odbora za reviziju i Nadzornog Odbora Banke o upravljanju rizicima i o radu funkcije upravljanja rizicima.

- Sektor finansijske analize

Poslovne aktivnosti Sektora finansijske analize obuhvataju organizaciju, koordinaciju i sprovođenje procesa i standarda finansijske analize i analize projekata i procjene rizika analiziranih kreditnih zahtjeva, unapređenje načina i metoda prikupljanja podataka o podnosiocima kreditnih zahtjeva i industrijskim granama u kojima podnosioci kreditnih zahtjeva posluju, a u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, podzakonskim aktima i internim aktima Banke, formiranje baza podataka dokumenata iz domena poslovanja Sektora, te pružanje stručne podrške filijalama u segmentu kreditnih analiza (scoringa) i analize projekata.

- Sektor upravljanja dodjelom kredita

Nadležnost Sektora upravljanja dodjelom kredita je slijedeća:

U okviru zakonske regulative, te bankarske prakse, provjerava da li su prijedlozi i zahtjevi u vezi sa novim kreditima, povećanjima, obnovama, izmjenama uslova, izmjenama kolaterala u skladu sa internim aktima Banke, osigurava potrebne ispravke na pripremljenim prijedlozima, pripremljene prijedloge prezentira na usvajanje nadležnim instancama, vrši procjenu istih i donosi odluke sa članovima nadležnih kreditnih odbora, koordinira dostavljanje odluke o odobrenju plasmana nadležnoj filijali. U slučaju potrebe učestvuje u procesu naplate bančinih potraživanja nastalih od odobrenih i iskorištenih kredita koji su u statusu izmirenja obaveza. Po potrebi obavlja posjete filijalama i klijentima kako bi se problemi utvrđeni u kreditnim praksama razmotrili na licu mjesta i pronašla rješenja za iste, organizuje planiranje poslova i sprovodi iste u djelo.

- Sektor praćenja, naplate i likvidacije kredita

Odgovoran je za intenzivno praćenje i monitoring kredita u kašnjenju uz poduzimanje mjera naplate i proaktivno djelovanje i koordinaciju sa filijalama Banke u cilju sprečavanja prelaska potraživanja u nekvalitetnu aktivu pravnih i fizičkih lica, ocjenu izvedivosti oporavka putem strukturiranih specijaliziranih procesa za svaku od strategija oporavka - vansudska strategija oporavka, strategije oporavka putem suda, strategije stečaja.

- Sektor riznice i finansijskih institucija

Sektor riznice i finansijskih institucija je odgovoran za obavljanje poslova iz domena korespondentnog bankarstva, uspostavljanje saradnje sa finansijskim institucijama, otvaranje računa i poslova uspostave kreditnog limita u korist istih, kao obezbjeđivanje limita prema Banci od strane drugih finansijskih institucija, istraživanje tržišta, analiza stanja sektora i Banke, određivanje cjenovne politike Banke na depozitne i kreditne proizvode, priprema i izrada mjesečnih i kvartalnih izvještaja za potrebe ALCO komiteta, praćenje valutne i ročne strukture bilansnih i vanbilansnih potraživanja i obaveza, praćenje nivoa kratkoročne i dugoročne likvidnosti, projekcije, smjernice za poslovanje po pitanju upravljanja likvidnosnom i deviznom pozicijom Banke i politike usklađenosti aktive i pasive, obavljanje transakcija koje su neophodne za upravljanje deviznom pozicijom Banke, kao i za održavanje i unapređenje likvidonosne pozicije; transakcije trgovine valuta, određivanje kursne liste, transakcije finansijskih tržišta, tržišta kapitala i transakcije ino trgovine.

- Sektor finansijskog upravljanja

Definiše principe i metode računovodstvenog obuhvatanja poslovnih promjena u skladu sa važećom regulativom i računovodstvenim i finansijskim standardima, priprema i izrađuje regulatorne izvještaje za regulatorne institucije i nadležne nivoe, sprovodi aktivnosti kako bi se usaglasile politike i u saradnji sa nadležnim jedinicima usvojili ciljevi i strategije u vezi sa budžetom, planom kapitala, planom poslovanja, definiše efikasne politike za upravljanje prihodima i rashodima kako bi se povećala profitabilnost i efikasnost na nivou Banke.

Sektor finansijskog upravljanja je pod hijerarhijskom linijom odgovornosti i izvještavanja prema Članu Uprave nadležnom za operacije.

4.3.2. OPIS SISTEMA MJERENJA I IZVJEŠTAVANJA O RIZICIMA

Proces upravljanja rizikom u ZiraatBank BH dd podijeljen je u nekoliko faza procesa, koje se u principu primjenjuju na sve relevantne kategorije rizika poslovnih aktivnosti u banci. Ovaj proces obuhvata:

- Identifikaciju rizika
- Mjerenje i procjenu rizika
- Određivanje limita
- Ovladavanje rizicima
- Praćenje, kontrolu i izvještavanje o riziku

Kada je riječ o identifikaciji rizika, sve kategorije rizika i porijeklo rizika u ZiraatBank BH dd se sistematično i kontinuirano istražuju i jasno razlikuju.

Obzirom da se u poslovnom okruženju koje se neprestano mijenja i raste uvođenjem novih proizvoda i ulaskom na nova tržišta mogu pojaviti novi rizici, prije provođenja novih sistema, izgradnje novih infrastruktura, ponovnog oblikovanja postojećih procesa ili organizacija, započinjanja poslovnih aktivnosti sa novim proizvodima, na novim tržištima ili novim vrstama poslovanja, potrebno je identificirati povezane rizike i nastale efekte u upravljanju rizicima na Banku.

- Mjerenje i procjena rizika

Identificirani rizici se mjere, analiziraju i procjenjuju. U ovu svrhu se posebno primjenjuju kvantitativne i/ili kvalitativne metode kao što su analize scenarija i stres-testovi za procjenu odstupanja od poslovnih ciljeva. Metode i procedure koje se koriste za analizu i ocjenu rizika posebno se definišu u odnosu na svaku pojedinu vrstu rizika. Uzima se u obzir i međuzavisnost rizika, te koncentracije rizika koje se moraju kontinuirano pratiti, analizirati i procjenjivati. Kako bi se razvile odgovarajuće mjere i strategije za ovladavanje rizicima, rizici se na temelju rezultata procjene kategoriziraju i redaju po značaju. Ocjena rizika mora uvijek biti kvalitativna. Kvantitativna ocjena provodi se nakon što se neki rizik definirao kao značajan.

- Određivanje limita

Limiti (ograničenja) se postavljaju u cilju izbjegavanja neodgovarajućih nivoa rizika i neodgovarajućih koncentracija na nivou Banke. Uspostavljeni limiti osiguravaju okvir za provođenje aktivnosti upravljanja rizicima. Banka vrši revidiranje postojećih limita na godišnjem nivou odnosno periodično po potrebi, kako bi se uskladili interni limit izloženosti sa bonitetnim pokazateljima ili ograničenjima koje propisuju Regulator. Limiti tj. ograničenja se mogu

mijenjati i dopunjavati, a za navedeno se zahtijeva odobrenje Uprave Banke i/ili Nadzornog odbora. U slučaju realiziranja graničnih vrijednosti limita ili prekoračenja limita pojedinih rizika, Sektor upravljanja rizicima o istom informiše Upravu Banke i ALCO.

- Ovladavanje rizicima

Ovladavanje rizikom je sveukupnost strateških odrednica, metoda, kriterija i postupaka radi prihvaćanja, izbjegavanja, smanjenja ili prenosa utvrđenog nivoa rizika, prema kojem Banka određuje i primjenjuje kriterije za odlučivanje i postupke za ovladavanje rizicima uzimajući u obzir profil rizičnosti, odnosno sklonost Banke ka preuzimanju rizika i toleranciju prema riziku, uz adekvatno dokumentovanje načina ovladavanja rizikom, uključujući i razloge za prihvatanje, smanjenje, izbjegavanje ili prenos rizika.

- Praćenje (monitoring), kontrola i izvještavanje o rizicima

Banka je strukturom organizacionih jedinica i preraspodjelom odgovornosti i nadležnosti, organizovala sistem redovnog monitoringa ili praćenja, kontrole i izvještavanja o izloženosti rizicima, na način da svim relevantnim nivoima upravljanja u banci omogući pravovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije o poštivanju limita rizika koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka.

Takve informacije se npr odnose na informacije o izloženosti pojedinim rizicima, o značajnim internim gubicima, o mjerama i aktivnostima koje su se poduzele ili se trebaju poduzeti, o poštivanju ili eventualnom prekoračenju utvrđenih limita rizika, kao i promjenama u pokazateljima poslovanja koji mogu upućivati na promjenu izloženosti riziku.

Banka za potrebe regulatornog izvještavanja ima implementirane risk alate za obračun rizične aktive, LCR-a i NSFR-a koji omogućavaju izvještavanje u skladu sa zakonskim i regulatornim zahtjevima.

Izvještavanje o riziku obuhvata transparentno pružanje informacije o riziku u redovnim vremenskim intervalima, kao i izvještavanje na zahtjev, uz sveobuhvatnost i uporedivost. Interno izvještavanje podrazumijeva pružanje izvještajnih informacija Upravi Banke, dok eksterno izvještavanje podrazumijeva pružanje izvještajnih informacija regulatorima, uz poštivanje regulatornih limita, standarda i propisanih obrazaca.

Nadzorni Odbor, Odbor za rizike, Odbor za reviziju i Uprava Banke su putem izvještaja o praćenju rizika, koji se izrađuju na kvartalnom nivou, upoznati sa analizom i rezultatima iste za sve rizike koji se pripremaju od strane Sektora upravljanja rizicima, odnosno kontrolne funkcije upravljanja rizicima. Izvještaji sadrže preporuke i zaključke o potrebnim aktivnostima s ciljem minimiziranja pojedinačnih rizika, a koji se na sjednicama naprijed navedenih tijela/odbora razmatraju i usvajaju. Također, Upravi Banke se na mjesečnom nivou dostavljaju risk izvještaji iz određenih domena upravljanja kreditnim rizikom, kao i mjesečni izvještaji o praćenju pokazatelja iz Strategije, RAS-a i Plana oporavka. Pored toga, ALCO komitet razmatra klasifikaciju portfolia, stanje NPL-a, deviznu poziciju i likvidnost sa aspekta usklađenosti aktive i pasive. Sektor upravljanja rizicima je za pojedine pokazatelje definisane Strategijom, RAS-om i Planom oporavka, a za koje je to moguće, uspostavio praćenje i na dnevnom nivou.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima sačinjava kvartalne, i godišnje izvještaje o radu, koji se podnose Odboru za reviziju i Nadzornom odboru Banke na razmatranje, uz informisanje Uprave Banke, radi pravovremene i efikasne realizacije datih preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tokom kontrole.

4.3.3. OPŠTE SMJERNICE I NAČELA UPRAVLJANJA RIZICIMA U BANCIMA

Strategijom za upravljanje rizicima definiraju se koncepti cjelokupne sposobnosti preuzimanja rizika, sistemskog upravljanja rizikom i tolerancije prema riziku.

Preuzimanje rizika je, između ostalog, zasnovano na određenim smjericama i načelima:

- Upravljanje portfoliom u cilju optimizacije rizika i dobiti

U sistem upravljanja rizicima u cilju optimizacije rizika i dobiti uključeni su i članovi Nadzornog Odbora i Uprave Banke koji su odgovorni za utvrđivanje i uredno funkcionisanje cjelokupnog okvira za upravljanje rizicima. U skladu sa internim aktima Banke i sistematizacijom, izvršena je preraspodjela poslova i odgovornosti za članove Uprave i nadležne Sektore, Odjeljenja i Odjele u smislu upravljanja rizicima.

- Usklađenost s regulatornim propisima i standardima

Banka provodi poslovnu politiku na način da poslovne aktivnosti budu potpuno u skladu sa svim zakonskim i podzakonskim propisima i internim regulativama i standardima.

- Razdvojenost odgovornosti i preveniranje sukoba interesa

Načelo razdvojenosti odgovornosti implementirano je od najnižeg organizacijskog oblika do razine Uprave Banke, odnosno Nadzornog odbora. U okviru svojih zaduženja i ovlaštenja, uposlenici Banke su odgovorni za profesionalno adekvatan odnos prema rizicima. Upravljanje rizicima je organizacijski razdvojeno i neovisno od marketinško-komercijalnih i prodajnih aktivnosti, te aktivnosti odobravanja kreditnih zahtjeva. Interni sukob interesa se dakle prevenira kroz adekvatnu internu organizacijsku strukturu, razdvajanje odgovornosti, te odgovarajuće linije izvještavanja.

- Organizacija i resursi funkcije kontrole rizika

Nalozi i preporuke Interne revizije koji se odnose na upravljanje rizicima, uzimaju se u obzir sa razumnom pažnjom i profesionalnim odnosom od strane svih uposlenika, organizacionih tijela Banke, Odjela, Sektora i Uprave Banke. Organizacija funkcije kontrole rizika treba biti adekvatna naravi, obuhvatu i složenosti svih relevantnih rizika. Za redovnu kontrolu adekvatnosti i efikasnosti sistema za upravljanje rizicima odgovorna je Interna revizija i Uprava Banke.

- Analiza rizika pri implementaciji novih proizvoda

Prilikom uvođenja novih proizvoda koji se mogu posmatrati kao materijalno značajni ili prilikom namjere ulaska u nove tržišne segmente, neophodno je provesti odgovarajuću analizu i procjenu pripadajućih rizika putem nadležnih organizacionih struktura i uposlenih u banci koji su zaduženi za analizu rizika pri implementaciji novih proizvoda.

- Dostupnost izvještajnih obrazaca i informacija

U skladu sa regulatornim okvirom i zakonskim aktima dostupni su propisani izvještajni obrasci Banke, a kroz nadležne nivoe i odjele komunikacije, te razmjena javnih informacija sa zainteresiranim pojedincima ili grupama.

4.3.4. POVEZANOST POSLOVNOG MODELA SA RIZIČNIM PROFILOM BANKE

Apetit za rizik, odnosno sklonost preuzimanja rizika

Banka na osnovu pripremljenog budžeta i plana poslovanja, kao i ostalih planova relevantnih za poslovanje Banke, kao i godišnjih finansijskih izvještaja definiše apetit za rizik koji je u direktnoj vezi sa strateškim smjernicama, definiranim budžetskim ciljevima za tekuću i naredne poslovne godine.

Apetit za rizik odnosno sklonost preuzimanju rizika obuhvata određivanje namjere za preuzimanje rizika, kao i određivanje tolerancije prema riziku u smislu određivanja razine rizika koji Banka smatra prihvatljivim u ostvarenju poslovne strategije i ciljeva.

Apetit za rizikom predstavlja metodu Banke za traženjem i održavanjem ravnoteže između željenog povrata i rizika, a uvažavajući sve aktivnosti vezane za provođenje Strateškog plana poslovanja Banke. Prilikom utvrđivanja apetita za rizikom, te donošenja odluke o prihvatljivom nivou rizika uvijek se razmatraju sljedeće dimenzije:

- Dobit,
- Kapital,
- Likvidnost,
- Reputacija,
- Organizaciona ograničenja,
- Poređenje sa neposrednom konkurencijom.

U okviru sklonosti preuzimanju rizika Banka utvrđuje limite rizika, minimalne i/ili maksimalne vrijednosti, signale ranog upozorenja, te ciljane vrijednosti pokazatelja. Banka poduzima sve mjere kako bi svoje poslovne aktivnosti strukturirala na način da iste u svakom trenutku budu u potpunosti usklađene sa definisanim limitima.

Utvrđivanje sklonosti Banke ka preuzimanju rizika definiše se kroz izjavu o apetitu za rizikom - RA Statement (RAS) koja ustvari predstavlja pregled različitih risk indikatora kroz koje se reflektuje bančin apetit za rizikom u skladu s njenim poslovnim ciljevima.

Na iznose limita rizika, pored strateških smjernica i budžetskih ciljeva, utiču i drugi faktori, kao što su:

- Sposobnost Banke da podnosi rizik uz iznos raspoloživog kapitala kojim se mogu absorbovati eventualni gubici,
- Trenutni i novi zahtjevi regulatornog okruženja,
- Prihvatljiv nivo koncentracije određenih rizika.

Praćenje risk indikatora u sklopu RAS-a i izvještavanje nadležnih tijela o istim prikazani su u sljedećoj tabeli:

Grupa indikatora	Naziv indikatora	Opis indikatora		Izvjštavanje
Profitabilnost	Povrat na kapital (ROE)	Dobit / prosječan ukupni kapital Banke	minimum	Uprava Banke, Nadzorni odbor Banke, Odbor za rizike, Odbor za reviziju
	Povrat na aktivu (ROA)	Dobit / prosječna bilansna aktiva	minimum	
	CI (Cost to Income) ratio	Operativni rashodi/ukupni prihod umanjen za ostale poslov. i dir. troš.	maksimum	
Kapital	Stopa osnovnog kapitala	Osnovni kapital / Ukupan iznos izloženosti riziku	minimum	
	Stopa regulatornog kapitala	Regulatorni kapital / Ukupan iznos izloženosti riziku	minimum	
Kreditni rizik	Stopa default-a	Default krediti / Ukupni kredit	maksimum	
	Stopa pokrivenosti za default kredite (S3)	Ispravka vrijednosti za default kredite / Default krediti	minimum	
	Kreditna koncentracija	Učešće kredita velikih izloženosti / Ukupni krediti	maksimum	
Likvidnosni rizik	LCR	Zaštitni sloj likvidnosti / Neto likvidnosni odliv	minimum	
	NSFR	Raspoloživo stabilno finansiranje / potrebno stabilno finansiranje	minimum	
	Kreditni / Depoziti i uzeti krediti i subordinisani dugovi	Omjer ukupnog iznosa kredita i ukupan iznos depozita uvećan za iznos uzetih kredita i subordinisanog duga iz bilansa stanja	maksimum	
	Depozitna Koncentracija	Ukupan iznos prvih 10 depozitara / Ukupni depoziti	maksimum	
Tržišni rizik	Max otvorena FX pozicija	Ukupna neto devizna pozicija Banke / regulatorni kapital	maksimum	
Operativni rizik	Maksimalan procenat ukupnog gubitka	Ukupan gubitak po operativnom riziku / regulatorni kapital	maksimum	
Kamatni rizik	Maksimalna promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige	Promjena ekonomske vrijednosti bank. knjige / regulatorni kapital	maksimum	
	Promjena neto kamatnih Prihoda (NII)	Predstavlja odnos promjene neto kamatnog prihoda i ukupnog prihoda banke	maksimum	

5. REGULATORNI KAPITAL

Izračun regulatornog kapitala vrši se u skladu s Odlukom o izračunavanju kapitala banke ("Službene novine Federacije BiH", broj 98/23). Na kraju izvještajnog perioda, bili su ispoštovani zahtjevi u pogledu minimalnih, kao i dodatnih kapitalnih zahtjeva u skladu s pomenutom Odlukom.

5.1. REGULATORNI KAPITAL BANKE

Regulatorni kapital banke čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, pri čemu osnovni kapital čini zbir redovnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja. Pokazatelj adekvatnosti kapitala Banke jednak je odnosu regulatornog kapitala banke i zbira aktive ponderisane kreditnim rizikom, kapitalnog zahtjeva za devizni rizik pomnoženog recipročnom vrijednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala i kapitalnog zahtjeva za operativni rizik pomnoženog recipročnom vrijednošću pokazatelja adekvatnosti kapitala.

Ciljevi Banke u pogledu upravljanja kapitalom su:

- da obezbjedi usaglašenost sa zahtjevima FBA;
- da obezbjedi nivo i strukturu kapitala koji mogu da podrže očekivani rast plasmana;
- da obezbjedi mogućnost dugoročnog nastavka poslovanja uz obezbjeđenje prinosa dioničarima i koristi drugim zainteresovanim stranama;
- da obezbjedi jaku kapitalnu osnovu kao podršku daljem razvoju poslovanja Banke.

U skladu sa Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke, detaljnije informacije o kapitalu Banke date su u prilogima koji slijede, i to:

- **Obrazac C 01.00 (KA1)** - detaljna struktura regulatornog kapitala Banke na dan 31. 12.2023;
- **Obrazac C 03.00 (KA3)** - osnovne karakteristike o stopama kapitala, kao i potreba viška/manjka za kapitalom;
- Obrazac glavnih karakteristika instrumenata kapitala

1. OBRAZAC C 01.00

Red br.	Kapital	Iznos 31.12.2023.
1.	REGULATORNI KAPITAL	173.541
1.1	OSNOVNI KAPITAL	130.156
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	130.156
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	260.000
1.1.1.2	Zadržana dobit	-124.214
1.1.1.3	Priznata dobit ili gubitak	-91.226
1.1.1.4	Ostale rezerve	
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	-2.143
1.1.1.6	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane porezne obaveze	
1.1.1.7	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	
1.1.1.8	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-3.487
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbijen u redovnom osnovnom kapitalu)	
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	43.385
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	43.385
1.2.2	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	
1.2.3	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala - ostalo	

2. OBRAZAC C 03.00

C 03.00 (KA 3)		Iznos 31.12.2022.
010	Stopa redovnog osnovnog kapitala	15,01%
020	Višak (+) / manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	71.624
030	Stopa osnovnog kapitala	15,01%
040	Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	52.113
050	Stopa regulatornog kapitala	20,01%
060	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	69.484
070	Stopa redovnog osnovnog kapitala uključujući usklađenja iz Stuba 2	8,50%
080	Ciljana stopa redovnog osnovnog kapitala zbog usklađenja iz Stuba 2	-
090	Stopa osnovnog kapitala uključujući usklađenja iz Stuba 2	10,75%
100	Ciljana stopa osnovnog kapitala zbog usklađenja iz Stuba 2	-
110	Stopa regulatornog kapitala uključujući usklađenja iz Stuba 2	13,75%
120	Ciljana stopa regulatornog kapitala zbog usklađenja iz Stuba 2	-

Podaci o glavnim karakteristikama instrumenata kapitala:

Red. br.	Karakteristike instrumenta	Akcijski kapital Banke
1.	Emitent	ZiraatBank BH dd
1.1.	Jedinstvena oznaka	TRZBGI
<i>Tretman u skladu sa regulatornim okvirom</i>		
2.	Priznat na pojedinačnoj/konsolidiranoj osnovi	Priznat na pojedinačnoj osnovi
3.	Vrsta instrumenta	Obične (redovne) dionice
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem na dan posljednjeg izvještavanja	Za potrebe obračuna regulatornog kapitala priznaje se 173.541 hiljada KM
5.	Nominalni iznos instrumenta	10.000 hiljada KM
5.1.	Emisiona cijena	/
5.2.	Otkupna cijena	/
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital
7.	Datum izdavanja instrumenta	I.emisija: 10.000 hiljada KM 25.11.1996.g.
		II emisija: 15.000 hiljada KM 25.06.1999.g.
		III emisija: 9.000 hiljada KM 07.10.2004.g.
		IV emisija: 16.000 hiljada KM 25.12.2004.g.
		V emisija: 10.000 hiljada KM 24.12.2007.g.
		VI emisija: 30.000 hiljada KM 30.04.2015.g.
		VII emisija: 10.000 hiljada KM 22.09.2015.g.
		VIII emisija: 40.000 hiljada KM 22.11.2016.g.
		IX emisija: 60.000 hiljada KM 06.08.2018.g.
		X emisija: 40.000 hiljada KM 08.11.2021
		XI emisija: 20.000 hiljada KM 14.04.2023.
8.	Instrument s datumom dospijeca ili instrument bez datuma dospijeca	Bez datuma dospijeca
8.1.	Inicijalni datum dospijeca	Bez datuma dospijeca
9.	Opcija kupovine od strane emitenta	Ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datumi aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	/

9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	/
Kuponi/dividende		
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	Promjenjivi
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	/
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	/
13.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi s vremenom isplate dividendi/kupona	Potpuno diskreciono pravo

5.2. KAPITALNI ZAHTJEVI I ADEKVATNOST KAPITALA

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala Banke, ukupan iznos kapitalnih zahtjeva se izračunava i stavlja u odnos sa regulatornim kapitalom. Regulatorni kapital mora biti raspoloživ najmanje u iznosu zbira minimalnih kapitalnih zahtjeva.

Na osnovu poslovnih aktivnosti Banke, u skladu sa Stubom 1 Bazela 3, **obračunavaju se kapitalni zahtjevi za:**

- **kreditni rizik** - izračunava se množenjem ukupne aktive ponderisane kreditnim rizikom sa 12%; Banka izračunava aktivu ponderisanu kreditnim rizikom primjenom standardizovanog pristupa za sve klase izloženosti;
- **valutni rizik** – Banka je dužna da izračunava kapitalni zahtjev za valutni rizik ako zbir njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu, koje se izračunavaju u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala prelazi 2% njenog ukupnog regulatornog kapitala.
Kapitalni zahtjev za valutni rizik izračunava se množenjem zbira njene ukupne neto otvorene valutne pozicije i njene neto otvorene pozicije u zlatu sa 12%; i
- **operativni rizik** - jednostavni pristup za izračunavanje kapitalnog zahtjeva operativnog rizika u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, broj: U.O.-08-02/17, te Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o izračunavanju kapitala banke („Službene novine FBiH 50/19).

Prikaz iznosa kapitalnih zahtjeva Banke, obračunatih u skladu sa Stubom 1 Bazela III, prema vrsti rizika na 31. decembra 2023. godine u skladu sa Odlukom o objavljivanju podataka i informacija Banke je prikazan u nastavku:

Adekvatnost kapitala			
Red br.	Stavka	Iznos izloženosti ponderisan rizikom	Kapitalni zahtjev
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	37.890	4.547
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	0	0
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	184.564	22.148
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	139.809	16.777
8.	Izloženosti prema stanovništvu	168.232	20.188
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	242.503	29.100
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	26.726	3.207
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	18	2
16.	Ostale izloženosti	15.162	1.819
17.	Ukupni kapitalni zahtjev za kreditni rizik	814.904	97.788
18.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/ispоруke		
19.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike		
19.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opći rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata		
19.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja		
19.3	Kapitalni zahtjev za devizni rizik	0	0
19.4	Kapitalni zahtjev za robni rizik		
20.	Kapitalni zahtjev za operativni rizik	52.236	6.271
21.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	15.01	15.01
22.	Stopa osnovnog kapitala	15.01	15.01
23.	Stopa regulatornog kapitala	20.01	20.01

Informacije koje se odnose na izloženost Banke kreditnom riziku

Nekvalitetna izloženost je izloženost u statusu neizmirenja obaveza, odnosno izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 3 u skladu s FBA Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka. Kada neka izloženost postane nekvalitetna i pored primijenjenih mjera za izbjegavanje nastanka takvih izloženosti, ista potom postaje predmet praćenja posebno definisane funkcije u Banci koja se bavi postupanjem sa nekvalitetnim izloženostima.

Nivo kreditnog rizika 3 – status neizmirenja obaveza obuhvata:

- Izloženosti koje ispunjavaju jedan ili oba od slijedećih uslova: dužnik kasni s otplatom dospjelih obaveza prema banci u materijalno značajnom iznosu duže od 90

dana i/ili banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci, matičnom društvu ili bilo kojem zavisnom društvu ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala, a u skladu s članom 20. Odluke

Pored dana kašnjenja, definišu se i određeni UTP (engl. Unlikelihood to Pay) parametri kao uslov za klasifikaciju u Stage 3, kao što su:

- Postoji objektivan dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti izloženosti,
- Dužnik se suočava sa finansijskim poteškoćama koje su jasno definisane Politikom i procedurom za modifikaciju kredita (rezultat scoring analize koja obuhvata analizu finansijskih i nefinansijskih parametara). Analiza i utvrđivanje eventualnog postojanja finansijske poteškoće kao i odobravanje i tretman ovakvih plasmana definisano je Politikom i procedurom za modifikaciju kredita.
- Prodaja neke od izloženosti istog dužnika uz značajan ekonomski gubitak,
- Modifikacija izloženosti uzrokovane finansijskim poteškoćama koja je za posljedicu imala umanjenje finansijske obaveze dužnika zbog značajnog otpisa ili odgode plaćanja obaveza po bilo kojem osnovu,
- Stečaj ili likvidacija,
- Neizmirenje obaveza u roku od 60 dana od protesta garancije,
- Blokada računa u periodu dužem od 60 dana,
- Scoring ocjene s vrijednostima CC, C i D (uz izuzetak za klijente kod kojih je plasman u cjelosti obezbjeđen depozitom),
- Ukoliko je firma u vlasništvu dužnika u statusu defaulta a dužnik u svojstvu sudužnika/jemca garantuje za obaveze firme,
- Klijenti (primjenjivo kod fizičkih lica) koji su preminuli,
- POCI imovina pri početnom priznavanju.

Klasifikacija i vrednovanje finansijske aktive se definiše u zavisnosti od vrste izloženosti, a koje mogu biti bilansne i vanbilansne izloženosti.

Umanjenje vrijednosti se primjenjuje na:

- Izloženosti koje ne zadovoljavaju status neizmirenja obaveza (rezervacije za očekivane kreditne gubitke u STAGE 1 i STAGE 2),
- Izloženosti koje zadovoljavaju status neizmirenja obaveza, ali nisu pojedinačno značajne (rezervacije za očekivane kreditne gubitke na grupnoj osnovi),
- Izloženosti koje zadovoljavaju status neizmirenja obaveza sa procjenom na individualnoj osnovi.

Banka, u skladu sa zakonom, klasifikuje aktivu prema FBA Odluci o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, a također, primjenjuje i izvršava umanjenje vrijednosti bilansne i vanbilansne aktive prema MSFI 9.

Nadležna organizaciona jedinica Banke klasifikaciju aktive, odnosno raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika, obavlja uzimanjem u razmatranje svih faktora vezanih za korisnikove osobine i njegove sposobnosti plaćanja.

Ukupan iznos izloženosti Banke nakon prilagodbe vrijednosti i rezervisanja, izuzimajući efekte tehnika smanjenja kreditnog rizika (*neto izloženost*), kao i prosječni iznos neto izloženosti tokom perioda, po kategorijama izloženosti:

Ukupna i prosječna izloženost banke			
Red br.	Kategorije izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	254.814	220.372
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	4.721	4.984
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	358.933	341.151
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	300.227	291.530
8.	Izloženosti prema stanovništvu	262.109	247.767
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	366.031	344.052
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	26.630	28.123
11.	Visokorizične izloženosti	0	0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	0	0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	0	0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	0	0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	18	18
16.	Ostale izloženosti	47.228	49.745

Geografska podjela izloženosti po značajnim područjima i kategorijama izloženosti:

Red br.	Vrsta izloženosti	BiH	Republika Turska	EU	Ostale zemlje	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	216.914	37.890	10	0	254.814
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	4.721	0	0	0	4.721
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora					
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama					
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama					
6.	Izloženosti prema institucijama	6.498	187.469	163.706	1.260	358.933
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	230.693	3.703	0	65.831	300.227
8.	Izloženosti prema stanovništvu	259.623	1.660	172	654	262.109
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	364.430	1.099	229	273	366.031
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	26.580	16	1	33	26.630
11.	Visokorizične izloženosti					
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica					
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom					
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima					
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	18	0	0	0	18
16.	Ostale izloženosti	47.226	2	0	0	47.228

Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i kategorijama izloženosti:

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)																					
Red br	Izloženosti	Pojl., šum. i ribolov	Vad. ruda i kamena	Prerad. indu.	Proiz. i snabd. elenerg., gas., par. i klima.	Snabd. vod., kanal., uprav. otpadom i djel.	Gradvinarstvo	Trg. na vel. i na malo popr. moto. voz. i motoc.	Saobraćaj i skladištenje	Djel. pruž. smješt., pripr. i posluž. hrane; hotel. i ugostit.	Informacije i komunikacije	Finan. djel. i djel. osiguranja	Poslovanje nekretninama	Struč. nauč. i teh. djel.	Admin. i pom. usluž. djel.	Jav. uprav. i odbr. i obav. soc. osig.	Obrazovanje	Djel. zdrav. zašt. i soc. rada	Umjetnost, zabava i rekr.	Ostale djelatnosti	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	254.804	0	0	6	0	0	0	0	5	254.814
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	669	0	0	0	4.052	0	0	0	0	4.721
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralim razvojnim bankama																				0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama																				0
6.	Izloženosti prema institucijama	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	358.933	0	0	0	0	0	0	0	0	358.933
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	532	1.227	93.737	10.790	708	24.239	82.955	5.465	464	720	58.512	10.742	7.555	20	0	0	2.511	5	45	300.227
8.	Izloženosti prema stanovništvu	700	26	8.859	840	654	2.513	12.746	1.584	459	478	2	446	2.407	499	0	334	691	146	228.725	262.109
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	2.383	504	81.131	259	65	14.784	98.551	1.152	25.964	1.789	0	126	39.855	664	0	85	746	219	97.754	366.031
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	6.619	1	8.052	0	0	491	5.012	82	248	1.860	1	897	669	237	0	2	425	1	2.033	26.630
11.	Visokorizične izloženosti																				0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica																				0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima s kratkoročnom kreditno procjenom																				0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima																				0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	18
16.	Ostale izloženosti	0	0	0	0	0	3	347	0	0	78	46.619	0	0	0	0	0	0	0	181	47.228

Preostali rok dospjeća svih izloženosti i po kategorijama izloženosti:

Preostali rok do dospjeća svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)						
Red br.	Kategorija izloženosti	≤ 1 god	> 1 ≤ 5 god	> 5 god	Nije navedeno dospijeće	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	216.925	37.889	0		254.814
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama i lokalnim vlastima	677	4.044	0		4.721
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora					0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama					0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama					0
6.	Izloženosti prema institucijama	347.420	11.364	0	149	358.933
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	236.826	34.262	29.139		300.227
8.	Izloženosti prema stanovništvu	59.772	78.044	124.293		262.109
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	115.326	77.941	172.764		366.031
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	9.972	4.184	12.474		26.630
11.	Visokorizične izloženosti					0
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica					0
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom					0
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima					0
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja				18	18
16.	Ostale izloženosti	9.941			37.287	47.228

Prema značajnoj privrednoj grani, iznos bruto izloženosti u statusu neizmirenja obaveza, bruto iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja i bruto iznos ostalih izloženosti sa pripadajućim ispravkama vrijednosti:

Napomena: Iznosi navedeni u kolonama dospjelih nenaplaćenih potraživanja već su sadržani u kolonama izloženosti u statusu neizmirenja obaveza i izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza.

Izloženosti prema značajnoj grani privrede							
Red br.	Grane privrede	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	25.001	18.382	16.755	15.212	3.721	106
2.	Vađenje ruda i kamena	1	0	0	0	1.778	21
3.	Prerađivačka industrija	62.209	54.157	54.982	47.238	188.281	4.554
4.	Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	2.683	2.683	2.683	2.682	12.252	363
5.	Snabdjevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	1	0	0	0	1.458	32
6.	Građevinarstvo	3.614	3.123	3.540	3.088	42.277	738
7.	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	47.442	42.430	43.020	41.359	200.226	5.627
8.	Saobraćaj i skladištenje	5.177	5.095	5.069	5.001	8.283	82
9.	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	21.328	21.080	20.957	20.894	27.464	577
10.	Informacije i komunikacije	4.456	2.596	2.707	2.333	3.152	87
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnost osiguranja	1	0	3.960	218	734.451	14.894
12.	Poslovanje nekretninama	4.523	3.626	4.471	3.577	11.558	244
13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.857	3.188	4.953	3.247	51.751	1.934
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	943	706	876	675	1.205	17
15.	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	0	0	57	0	4.065	13
16.	Obrazovanje	2	1	3	1	427	7
17.	Djel. zdrav. zašt. i soc. rada	1.041	616	0	0	4.012	64
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija	18	17	0	0	380	10
19.	Ostale djelatnosti	15.347	13.314	6.499	5.725	333.227	6.517
20.	Ukupno	197.644	171.014	170.532	151.250	1.629.968	35.887

Prikaz promjena u ispravkama vrijednosti tokom izvještajnog perioda:

		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Početno stanje	197,709	26,163
2.	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	13,006	34,687
3.	Iznos umanjenja ispravki vrijednosti	-38,687	-25,976
4.	Završno stanje	172,028	34,874

U toku 2023. godine Banka je koristila kreditne rejtinge sljedećih Agencija za dodjelu kreditnih rejtinga u skladu s ECAI listom priznatom od strane regulatora: Moody's, S&P, Fitch, JCR (Japan Credit Rating Agency) i CI (Capital Intelligence).

Kategorije izloženosti kod kojih su se koristili prethodno navedeni kreditni rejtingi su Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama, Izloženosti prema institucijama i Izloženosti prema privrednim društvima. Kreditni rejtingi su se koristili kod klijenata finansijskih institucija kod kojih se uglavnom koristio vlastiti kreditni rejting istih, dok se kod određenog dijela takvih klijenata koristio i kreditni rejting države.

Banka vrši odabir kreditnog rejtinga u skladu s važećom regulativom i na način da za određenu finansijsku instituciju/zemlju, ukoliko ista ima dodjeljen kreditni rejting od strane više od dvije kreditne agencije, u tom slučaju uzima u obzir dvije najpovoljnije kreditne procjene, te se zatim od te dvije procjene odabire manje povoljni kreditni rejting.

Raspoređivanje korištenih kreditnih rejtinga u odgovarajuće nivoe kreditnog rizika se vrši na sljedeći način:

Stepen kreditnog kvaliteta	1	2	3	4	5	6
Capital Intelligence Ltd	AAA, AA	A	BBB	BB	B	C, RS, SD, D
Fitch Ratings	AAA, AA	A	BBB	BB	B	CCC, CC, C, RD, D
Japan Credit Rating Agency Ltd	AAA, AA	A	BBB	BB	B	CCC, CC, C, LD, D
Moody's Investors Service	Aaa, Aa	A	Baa	Ba	B	Caa, Ca, C
Standard & Poor's Ratings Services	AAA, AA	A	BBB	BB	B	CCC, CC, R, SD/D

Dodjela pripadajućeg pondera rizika za izloženosti kod kojih se koristi kreditni rejting je u skladu s definisanim pripadajućim ponderima rizika prema stepenu kreditne kvalitete iz tabela iz članova 54., 56., 60., 61. i 62. Odluke o izračunavanju kapitala banke.

Banka kao tehniku smanjenja kreditnog rizika primjenjuje materijalnu kreditnu zaštitu isključivo u obliku depozita koji se koriste kao sredstvo obezbjeđenja plasmana, odnosno jednostavnu metodu finansijskog kolaterala. Kao materijalna kreditna zaštita priznaju se samo iznosi depozita koji su ročno usklađeni s plasmanom, tj rok važenja plasmana je kraći ili isti od roka važenja pripadajućeg depozita koji je sredstvo obezbjeđenja po istom. U pogledu valutne usklađenosti ukoliko je depozit valutno usklađen s pripadajućim plasmanom ili u slučaju KM/EUR valutne neusklađenosti banka koristi ponder rizika 0%, odnosno u slučaju ostalih valutno neusklađenih depozita i pripadajućih izloženosti koristi se ponder rizika 20%.

Prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Red. br	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	254.814	0	254.814	0
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	4.721	0	4.721	0
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	0	0	0	0
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama		0	0	0
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama		0	0	0
6.	Izloženosti prema institucijama	358.933	0	358.933	0
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	300.227	23.278	280.731	23.278
8.	Izloženosti prema stanovništvu	262.109	3.352	260.123	3.349
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	366.031	0	363.323	0
10.	Visokorizične izloženosti			0	0
11.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica			0	0
12.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom			0	0
13.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima			0	0
14.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	18		18	0
15.	Ostale izloženosti	47.228		47.228	

5.3. ZAŠTITNI SLOJEVI KAPITALA

U nastavku je prikaz Obrasca C 04.00 (KA 4) – Podaci o iznosu kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala Banke na 31.12.2023:

C 04.00 - Bilješke (KA 4)		Iznos
		010
Odgodena porezna imovina i obaveze		
170	Ukupne bruto rezervacije koje ispunjavaju uslove za uključivanje u dopunski kapital	
180	Iznosi izloženosti ponderisani rizikom za izračun gornje granice rezervacije koja se priznaje kao dopunski kapital	
Pragovi za odbitke od stavki redovnog osnovnog kapitala		
225	Priznati kapital za potrebe kvalificiranih udjela izvan finansijskog sektora	
226	Priznati kapital za potrebe velikih izloženosti	173.541
Zaštitni slojevi kapitala		
740	Zahtjev za kombinovani zaštitni sloj	21.679
750	Zaštitni sloj za očuvanje kapitala	21.679
Zahtjevi iz Stuba 2		
820	Kapitalni zahtjevi povezani s usklađenjima iz Stuba 2	15.175

5.4. FINANSIJSKA POLUGA

Banka stopu finansijske poluge izračunava tako da se mjera kapitala banke podijeli sa mjerom ukupne izloženosti banke, te se izražava u postotku. U narednom obrascu dat je prikaz stope finansijske poluge na 31.12.2023:

Vrijednost izloženosti	Iznos
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 10 % u skladu s članom 37. stav (8) tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala banke	10.736
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 20 % u skladu s članom 37. stav (8) tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala banke	13.999
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 50 % u skladu s članom 37. stav (8) tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala banke	12.669
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 100 % u skladu s članom 37. stav (8) tačka d) Odluke o izračunavanju kapitala banke	149
Ostala imovina	1.423.499
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	-5.630
Izloženost stope finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav (4) Odluke o izračunavanju kapitala banke	1.455.422
Kapital	
Osnovni kapital - u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	130.156
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge - u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke	8,94%

6. LIKVIDNOSNI ZAHTJEVI

Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji podrazumijeva mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke uslijed nemogućnosti Banke da ispunjava svoje dospjele novčane obaveze obaveze i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja i nemogućnost ispunjavanja očekivanih i neočekivanih sadašnjih i budućih potreba za novčanim sredstvima, te potrebe za instrumentima osiguranja, a da ne utiče na redovno dnevno poslovanje ili na finansijski rezultat banke,
- rizika tržišne likvidnosti, otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva i nemogućnost banke da napravi poravnanje pozicija ili eliminira te pozicije po tržišnoj cijeni zbog poremećaja na tržištu ili zbog nedovoljne dubine tržišta.

Upravljanje likvidnošću podrazumijeva upravljanje novčanim tokovima Banke na način koji omogućava izvršenje finansijskih obaveza u roku dospjeća. U cilju održavanja likvidnosti Banka vrši upravljanje usklađenošću aktive i pasive.

U vođenju politike likvidnosti Uprava Banke provodi princip racionalne diverzifikacije porijekla i ročne strukture izvora sredstava i plasmana odnosno ulaganja, uzimajući u obzir da prikupljeni depoziti predstavljaju primarni izvor kreditnog potencijala sa najvišim stepenom učestalosti priliva i odliva.

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima u banci, te Politikom za upravljanje rizikom likvidnosti Banke definisani su minimalni kvalitativni i kvantitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti, kao i standardi koje je Banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja rizikom likvidnosti.

Upravljanje likvidnošću je u nadležnosti Sektora riznice i finansijskih institucija.

Kontrola rizika likvidnosti je u nadležnosti Sektora za upravljanje rizicima, koji na dnevnom nivou prati vrijednost LCR pokazatelja, a na mjesečnom nivou vrijednost NSFR pokazatelja te njihovu usklađenost sa limitima i signalima definisanim Strategijom i Planom oporavka.

Uspostavljeni interni Limiti rizika likvidnosti Banke i rizika koncentracije u izvorima, predstavljaju indikatore za rano upozorenje na potencijalne probleme sa likvidnošću koji se svakodnevno prate, osiguravaju okvir za provođenje aktivnosti upravljanja rizicima kako bi se izbjegli neodgovarajući nivoi rizika likvidnosti i neodgovarajuća koncentracija u izvorima na nivou Banke.

Parametar limita/signala	Ciljana Vrijednost	Vrijednost signala	Vrijednost limita
Limit rizika likvidnosti - 01; Omjer iznosa Likvidnih sredstava (A), tj efektivna i iznos iznad obavezne rezerve, nostro računi te plasmani bankama s preostalim rokom do 30 dana u veličini Aktive (I) ne može biti manji od 14%. $A \div I \geq 14\%$	Minimalno 22%	Minimalno 18%	Minimalno 14%
Ročna usklađenost Finansijske aktive i pasive (obaveza) – 02 Ročno usklađivanje preostalih rokova do ugovorenih dospjeća instrumenata aktive i obaveza pri čemu banka mora da najmanji % izvora sredstava sa rokom dospjeća do 30 dana angažuje u	Minimalno	Minimalno	Minimalno

plasmene (instrumente aktive) sa rokom dospijeća do 30 dana, kako slijedi: a) Ročna usklađenost do 30 dana	85%	75%	70%
Koeficijent pokriva likvidnosti – 03 Minimalni koeficijent pokriva likvidnosti (engl. Liquidity Coverage Ratio LCR), predstavlja odnos između nivoa zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 narednih kalendarskih dana $LCR = \frac{\text{Zaštitni sloj likvidnosti}}{\text{Ukupni neto likvidnosni odlivi}}$	Minimalno 180%	Minimalno 145%	Minimalno 120%
Kredit / Depoziti i uzeti krediti i subordinisani dugovi – 04 Omjer ukupnog iznosa kredita i ukupan iznos depozita uvećan za iznos uzetih kredita i subordinisanog duga iz bilansa stanja	Maksimum 80%	Maksimum 85%	Maksimum 88%
NSFR - 05 NSFR predstavlja odnos između ASF (raspoloživo stabilno finansiranje) i RSF (potrebno stabilno finansiranje) i iskazuje se kao procenat.	160%	130%	110%
Limit rizika likvidnosti - 01; Omjer iznosa Likvidnih sredstava (A), tj efektiva i iznos iznad obavezne rezerve, nostro računi te plasmani bankama s preostalim rokom do 30 dana u veličini Aktive (I) ne može biti manji od 14%. $A \div I \geq 14\%$	Minimalno 22%	Minimalno 18%	Minimalno 14%

Limit rizika koncentracije u izvorima

Parametar limita/signala	Ciljana Vrijednost	Vrijednost signala	Vrijednost limita
Limit rizika koncentracije u izvorima- 01 Omjer ukupnog iznosa depozita čiji iznos premašuje 10% likvidnih sredstava (C) i likvidnih sredstava (H) (visoko likvidna imovina plus neoročena sredstva u domaćim i ino bankama + plasmani bankama s preostalim rokom do 30 dana)	Maksimum 90%	Maksimum 95%	Maksimum 100%
Limit rizika koncentracije u izvorima- 02 Omjer Prvih 10 depozitara (K) i ukupnih depozita (D) $K \div D \leq 29\%$	Maksimum 25%	Maksimum 27%	Maksimum 29%

Limiti likvidnosti se prate na dnevnom nivou, kako bi se u slučaju eventualnih poremećaja blagovremeno poduzele korektivne mjere, dok se limiti koncentracije prate na mjesečnom nivou. Banka kontinuirano održava sve pokazatelje iznad definisanih limita i pokazatelja ranog upozorenja.

U slučaju realiziranja graničnih vrijednosti limita ili prekoračenja limita pojedinih rizika, Sektori u čijoj nadležnosti jeste upravljanje rizikom likvidnosti i praćenje pozicije likvidnosti i izvora sredstava informišu nadređene instance. Banka vrši revidiranje postojećih limita likvidnosti na godišnjem nivou odnosno periodično po potrebi, kako bi se uskladili interni limiti sa bonitetnim pokazateljima, zahtjevima Banke Osnivača i/ili ograničenjima koje propisuju Regulator.

Banka je uspostavila adekvatan sistem upravljanja rizikom likvidnosti koji osigurava:

- a) ispunjavane propisanog nivoa rezervi likvidnosti, propisanih kvantitativnih pokazatelja likvidnosti i drugih ograničenja
- b) ispunjavanje kvantitativnih zahtjeva za potrebe izvještavanja Agencije
- c) osiguranje stabilnosti i diverzifikaciju izvora finansiranja
- d) planove poslovanja Banke u slučajevima krize likvidnosti, koji uključuju plan postupanja u kriznim situacijama i plan oporavka likvidnosti Banke kao sastavni dio Plana oporavka
- e) blagovremene i adekvatne postupke u slučajevima povećanog rizika likvidnosti
- f) redovno i sveobuhvatno provođenje stres testova, uključujući i redovno preispitivanje adekvatnosti i realnosti korištenih pretpostavki, kao i sveobuhvatno uključivanje stavki bilansa i vanbilansa Banke.

Praćenje i izvještavanje o riziku likvidnosti Banka vrši na unutardnevnoj, dnevnoj, sedmičnoj, dekadnoj, mjesečnoj, kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi.

Pored regulatorno obavezujućih izvještaja Banka u cilju detaljnijeg praćenja likvidnosti generiše i interne izvještaje: pregled stanja na računima Banke na dan, plan priliva i odliva sredstava u periodu, plan priliva i odliva za mjesec, projekciju nivoa stabilnih/core/depozita za tekući mjesec tekuće godine, pregled imovine i obaveza po periodu preostalom do dospjeća.

Praćenje nivoa likvidnosti i projekcije nivoa stabilnih depozita vrši se kroz sljedeće izvještaje uz dostavljanje istih nadležnim organizacionim jedinicama, Upravi, Nadzornom odboru.:

- Dnevni izvještaj o likvidnosti - izrađuje Sektor finansijskog upravljanja
- Desetodnevni Izvještaj o obaveznoj rezervi - izrađuje Sektor finansijskog upravljanja
- Dnevni, Sedmični, Mjesečni izvještaj - Pregled stanja na računima Banke na dan - izrađuje Sektor riznice i finansijskih institucija
- Mjesečni izvještaj - Projekcije nivoa stabilnih depozita - izrađuje Sektor riznice i finansijskih institucija
- Mjesečni izvještaj - Pregled imovine i obaveza po periodu preostalom dospjeća - izrađuje Sektor riznice i finansijskih institucija
- Mjesečni izvještaj - Koeficijent pokrića likvidnom aktivom - LCR - izrađuje Sektor upravljanja rizicima
- Kvartalni izvještaj – Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)
- Kvartalni Izvještaj o upravljanju rizikom likvidnosti – izrađuje Sektor upravljanja rizicima u okviru Izvještaja o praćenju rizika

Banka je uspostavila adekvatan sistem unutrašnjih kontrola koji omogućava praćenje rizika likvidnosti i preduzimanje mjera za njegovo ublažavanje i sprovođenje na prihvatljiv nivo kroz:

- unutrašnju organizaciju i organizacionu strukturu
- procedure za obavljanje svih poslovnih aktivnosti Banke koje su vezane za rizik likvidnosti
- podršku informacionog sistema u izvještavanju i obradi podataka
- funkcije usklađenosti poslovanja i unutrašnje revizije konstituisane u skladu sa zakonskim propisima.

Mjere ublažavanja rizika uključuju mjere prihvatanja, reduciranja, diverzifikacije, transfera i izbjegavanja rizika koje je Banka identifikovala, izmjerila ili procijenila.

Banka identifikuje i prati izvore finansiranja za sve značajne valute (valuta koja nije izvještajna, a koja prelazi 5% ukupnih obaveza banke i za koju se dostavljaju odvojeni izvještaji o koeficijentu pokrića likvidnosti i koeficijentu neto stabilnih izvora finansiranja).

Banka u okviru Politike upravljanja aktivom i pasivom bilansa banke, pored regulatornih i internih limita, prati i omjere ili ratio-a strukturnih pokazatelja likvidnosti Banke koji se računaju na mjesečnom nivou u Sektoru riznice i finansijskih institucija i prezentuje se na sastancima ALCO odbora, a od strane Sektora upravljanja rizicima u dijelu Izvještaja o praćenju rizika na kvartalnom nivou za Upravu Banke i Nadzorni Odbor.

S ciljem boljeg djelovanja u slučaju vanrednih i neočekivanih udara na likvidnost Banke, Sektor upravljanja rizicima u koordinaciji sa Sektorom riznice i finansijskih institucija, provodi stres testiranje. O analizi rezultata testiranja otpornosti na stres, izvještava se ALCO odbor, Interna revizija i Uprava Banke. Rezultati testiranja otpornosti na stres predstavljaju osnovu za poduzimanje korektivnih mjera ili aktivnosti Uprave Banke za ublažavanje izloženosti Banke riziku likvidnosti, osiguranje zaštitnih slojeva likvidnosti i određivanju limita, prilagođavanje profila rizika likvidnosti Banke toleranciji na rizik i prilagođavanju strategije upravljanja rizikom likvidnosti.

Sa ciljem osiguranja kratkoročne otpornosti banke na rizik likvidnosti, Banka je dužna osigurati adekvatan nivo zaštitnog sloja likvidnosti, kako bi zadovoljila potrebe za likvidnošću za scenarij stresa likvidnosti od 30 kalendarskih dana, dakle Banka je dužna osigurati minimalni koeficijent pokrića likvidnosti (engl. Liquidity Coverage Ratio: LCR) 100%. Banka LCR pokazatelj prati na dnevnoj osnovi, a za potrebe izvještavanja regulatorne Agencije dostavlja izvještaje o LCR-u minimalno na mjesečnoj osnovi.

Obrazac LCR 31.12.2023		
Rbr	Stavka	Iznos
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	139.416
2.	Neto likvidnosni odlivi	45.147
3.	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	308,80%
Zaštitni sloj likvidnosti		
4.	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokriveno obveznice izuzetno visoke kvalitete neprilagođen	139.416
5.	Odlivi po osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1a, isključujući pokriveno obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
6.	Prilivi po osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1, isključujući pokriveno obveznice izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
7.	Obezbjeđeni odlivi novca koji dospjevaju u roku od 30 dana	
8.	Obezbjeđeni prilivi novca koji dospjevaju u roku od 30 dana	
9.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokriveno obveznice izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	139.416
10.	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođena	
11.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
12.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete koje dospijevaju u roku od 30 dana	
13.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "prije primjene gornje granice"	
14.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete "nakon primjene gornje granice"	
15.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete	
16.	Vrijednost imovine nivoa 2a, neprilagođena	
17.	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
18.	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	
19.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	
20.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	
21.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	
22.	Vrijednost imovine nivoa 2b u skladu s članom 24. Odluke: neprilagođena	
23.	Odlivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
24.	Prilivi po osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	
25.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	
26.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	
27.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	
28.	Iznos viška likvidne imovine	
29.	Zaštitni sloj likvidnosti	139.416
Neto likvidnosni odlivi		
30.	Ukupni odlivi	180.589
31.	Potpuno izuzeti prilivi	
32.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	219.646
33.	Smanjenje za potpuno izuzete prilive	
34.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75%	135.442
35.	Neto likvidnosni odliv	45.147

Sa ciljem smanjenja rizika finansiranja tokom dužeg vremenskog perioda, tj. strukturalnog rizika likvidnosti, banka je dužna osigurati odgovarajuće ispunjavanje dugoročnih obaveza pomoću niza instrumenata stabilnih izvora finansiranja u uobičajenim i stresnim uslovima. Banka posjeduje dvije kreditne linije, koje se vode na poziciji subordinsani dug. Politikom diversifikacije depozita Banka nastoji minimizirati rizik koncentracije izvora. Također Banka vodi računa o usklađenosti imovine i obaveza te provodi redovne testove otpornosti na stres kako bi se procijenio uticaj nepovoljnih scenarija na pozicije likvidnosti.

Banka je dužna kontinuirano održavati NSFR od najmanje 100% u izvještajnoj valuti, bez obzira na stvarnu nominaciju valute.

NSFR predstavlja odnos između ASF (raspoloživo stabilno finansiranje) i RSF (potrebno stabilno finansiranje).

NSFR 31.12.2023				
Rbr	Stavka	Iznos	Potrebno stabilno finansiranje	Raspoloživo stabilno finansiranje
0010	POTREBNO STABILNO FINANSIRANJE	1.626.340	636.589	
0020	RSF od imovine centralne banke	249.818	0	
0030	RSF od likvidne imovine	3.987	0	
0040	RSF od vrijednosnih papira koji nisu likvidna imovina	47.868	40.691	
0050	RSF od kredita	1.077.378	541.055	
0060	RSF od međuzavisne imovine	0	0	
0070	RSF od imovine unutar grupe ili institucionalnog sistema zaštite ako je predmet povlaštenog tretmana	0	0	
0090	RSF od doprinosa garantnom fondu centralne druge ugovorne strane	0	0	
0100	RSF od ostale imovine	44.448	44.447	
0110	RSF od vanbilansnih stavki	202.841	10.396	
0120	RASPOLOŽIVO STABILNO FINANSIRANJE	1.395.754		1.102.831
0130	ASF od stavki i instrumenata kapitala	179.171		179.171
0140	ASF od depozita stanovništva	541.565		509.355
0150	ASF od ostalih nefinansijskih klijenata (osim centralnih banaka)	487.551		264.649
0160	ASF od operativnih depozita	0		0
0170	ASF od obaveza i obavezujućih linija unutar grupe ili institucionalnog sistema zaštite na koje se primjenjuje povlašteni tretman	0		0
0180	ASF od finansijskih klijenata i centralnih banaka	159.346		141.046
0190	ASF od obaveza prema drugoj ugovornoj strani koja se ne može odrediti	0		0
0200	ASF od međuzavisnih obaveza sa odobrenjem Agencije	0		0
0210	ASF od ostalih obaveza	28.121		7.610
0220	NSFR			173,24%

NSFR pokazatelj Banka prati mjesečno u cilju izvještavanja Uprave Banke i kvartalno u cilju izvještavanja Nadzornog odbora i regulatora.

7. KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige uslijed promjene kamatnih stopa.

Bankarska knjiga označava sve stavke aktive i vanbilansa banke koje nisu identifikovane kao pozicije knjige trgovanja.

Osnovni izvori kamatnog rizika u bankarskoj knjizi su:

- a) Rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa,
- b) Rizik krive prinosa je rizik kome je banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa uslijed neusklađenosti prilikom ponovnog ugovaranja kamatnih stopa,
Rizik osnove je rizik koji proizlazi iz primjene različitih referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim dospijanjem ili vremenom do sljedeće promjene kamatne stope, odnosno iz nesavršenosti korelacije referentnih kamatnih stopa za kamatno osjetljive instrumente.
- c) Rizik ugrađenih opcija je rizik koji proizlazi iz opcija (ugrađenih i izričitih), pri kojem banka ili njen klijent mogu promijeniti nivo ili ročnost novčanih tokova kamatno osjetljivih instrumenata.

Politika za upravljanje kamatnim rizikom propisuje minimalne standarde za uspostavu sistema upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, postupke i načela upravljanja i izvore kamatnog rizika, način izračuna promjene ekonomske vrijednosti koja proizlazi iz pozicija bankarske knjige korištenjem jednostavnog izračuna, te izvještavanje nadležnih tijela, Uprave Banke, Nadzornog odbora, Odbora za rizike, Interne revizije, te Agencije za bankarstvo.

Sektori u čijoj nadležnosti je prikupljanje depozita i plasiranje kredita kroz operativno poslovanje preuzimaju kamatni rizik. Sektor za upravljanje rizicima nosioc je funkcije za kontrolu kamatnog rizika.

7.1. MJERENJE, UPRAVLJANJE, KONTROLA I IZVJEŠTAVANJE

Banka mjeri i ocjenjuje negativan uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod, te na ekonomsku vrijednost bankarske knjige.

Redovno mjerenje osjetljivosti i provođenje različitih scenarija obuhvata minimalno potencijalne promjene oblika i nagiba krive prinosa kamatne stope (rizik krive prinosa) i uticaj različitih promjena referentnih kamatnih stopa za pozicije imovine i obaveza sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope (rizik osnove).

Sistem upravljanja rizikom kamatne stope u knjizi banke uspostavljen je prema potrebama Banke u odnosu na veličinu i složenost poslovnih procesa i kao takav ima funkciju identifikacije, mjerenja, praćenja i kontrole svih značajnih izvora rizika kamatne stope.

Banka je s obzirom na svojstvo promjenjivosti kamatne stope ovlaštena u kreditno depozitnom poslovanju s klijentima ugovarati fiksne ili promjenjive kamatne stope.

Mjerenje i upravljanje izloženosti kamatnom riziku Banka provodi jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, koja podrazumijeva i bilansne i vanbilansne kamatno osjetljive pozicije, koje se raspoređuju u 13 vremenskih zona. Ponderi se baziraju na procijenjenom standardnom kamatnom šoku od 200 procentnih/baznih poena tokom vremena i procijenjenom modifikovanom trajanju za svaku vremensku zonu po svim važnijim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno. Bilansne pozicije se raspoređuju po neto knjigovodstvenoj vrijednosti.

Pozicije sa fiksnom kamatnom stopom raspoređuju se u vremenske zone prema preostalom roku dospijea.

Pozicije s promjenjivom kamatnom stopom raspoređuju se u vremenske zone prema roku do sljedeće promjene kamatne stope.

Pozicije kod kojih nije poznat ili se ne može sa sigurnošću utvrditi rok do dospijea, odnosno do promjene kamatne stope (revolving krediti, iskorišteni krediti po transakcijskom računu i dr.) Banka raspoređuje u odgovarajuće vremenske zone na način kako je definirano Uputstvom za popunjavanje izvještajnih obrazaca za kamatni rizik u bankarskoj knjizi.

Tablica: Promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige (31.12.2023. godine)

BA 04.00 - Ukupna ponderisana pozicija – Ukupno		Iznos (000 KM)
		010
010	Neto ponderisana pozicija po valuti - EVB (FKS+PKS+AKS) - BAM	9.700
020	Neto ponderisana pozicija po valuti - EVB (FKS+PKS+AKS) - EUR	-6.921
030	Neto ponderisana pozicija po valuti – EVB (FKS+PKS+AKS) - USD	0
120	Neto ponderisana pozicija po valuti - EVB (FKS+PKS+AKS) - OSTALO	191
130	Promjena ekonomske vrijednosti	2.970
140	Regulatorni kapital	173.541
150	(Promjena ekonomske vrijednosti / Regulatorni kapital)	1,71%

Ukupna neto ponderisana pozicija bankarske knjige izražava se u apsolutnom iznosu i predstavlja promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige banke (Iznos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige) koja je nastala kao rezultat primjene standardnog kamatnog šoka. Zatim, Banka izračuna odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala banke, isti ne može biti veći od 20%, shodno regulatornoj odredbi.

Mogući scenariji otpornosti na stres mogu uključivati iznenadne promjene opšte razine kamatnih stopa, promjene u odnosima između ključnih tržišnih stopa.

Izvještavanje o kamatnom riziku provodi se interno i regulatorno, na mjesečnoj i kvartalnoj osnovi.

Banka je razvila metodologiju mjerenja kamatnog rizika analizom uticaja na neto kamatni prihod (eng. Net interest Income), čija je polazna osnova promjena tržišnih kamatnih stopa, i uticaj promjene na bilans uspjeha Banke (neto kamatni prihod). Pozicije bankarske knjige se raščlanjuju na 25 korpi dospijea. Za svaku poziciju se obračunava statički, modelirani kamatni

gep, računa se promjena kamatnog prihoda/rashoda za svaku poziciju i korpu dospjeća, a zatim se izračunava neto efekat, tj efekat na neto kamatni prihod.

Alat na osnovu kojeg se vrši analiza uticaja kamatnih stopa na neto kamatni prihod pokriva:

1. Rizik osnove (engl. basis risk), kome je Banka izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija aktive i pasive sa sličnim karakteristikama u pogledu dospjeća ili ponovnog određivanja cijena;
2. Rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa (engl. repricing risk), kome je Banka izložena zbog neusklađenosti dospjeća, odnosno, momenta „repricing-a“, kod različitih pozicija aktive i pasive;
3. Rizik krive prinosa (engl. yield curve risk), kome je Banka izložena zbog promjene nagiba i oblika krive prinosa, te pozicije sa različitom ročnošću imaju različite promjene kamatne stope.

Putem alata Banka također radi stres testiranje uticaja kamatnog rizika na neto kamatni prihod.

Ograničavanje kamatnog rizika se vrši putem uspostavljenih limita i signala kamatnog rizika. Limiti se prate na kvartalnom nivou i u sklopu Izvještaja o rizicima, o istim se obavještava Uprava i Nadzorni odbor Banke.

Parametar limita/signala	Ciljana vrijednost	Vrijednost signala	Vrijednost limita
Limit kamatnog rizika u bankarskoj knjizi			
Ukupna neto ponderisana pozicija bankarske knjige (zbir neto duge i neto kratke pozicije po svim valutama) izražava se u apsolutnom iznosu i predstavlja iznos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige banke, koja je nastala kao rezultat primjene standardnog kamatnog šoka.	Maksimum	Maksimum	Maksimum
Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i Regulatornog kapitala banke ne bi trebao biti veći od 20%.	2%	5%	10%
$\frac{\text{Promjena ekonomske vrijednosti bankarske knjige}}{\text{Regulatorni kapital}} \leq 10\%$			

8. ICAAP I ILAAP

8.1. PROCES INTERNE PROCJENE ADEKVATNOSTI KAPITALA

Proces interne procjene adekvatnosti kapitala (engl. Internal capital adequacy assessment process - ICAAP) je uspostavljen sa ciljem utvrđivanja i održavanja internog kapitala koji Banka smatra adekvatnim za pokriće rizika kojima je izložena. ICAAP definiše pravila za kvantifikaciju svih materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena, nezavisno od zahtjeva regulatora definisanih Odlukom FBA o izračunavanju kapitala banke.

Nadalje, ICAAP je uspostavljen kako bi odrazio strategiju, plan i obezbjedio proaktivno upravljanje kapitalom. Planiranjem internog kapitala, Banka obezbjeđuje održavanje nivoa i strukture kapitala koji mogu da podrže očekivani rast plasmana, buduće izvore sredstava i njihovo korištenje, politiku dividendi, kao i promjene u kapitalnim zahtjevima regulatora.

Osnovni cilj ICAAP-a je dugoročno osigurati dovoljan nivo kapitalnih resursa Banke u odnosu na sve materijalno značajne i kapitalno relevantne rizike s kojima se Banka suočava tokom poslovanja, kao i adekvatnost njihove strukture i visine u naglašeno nepovoljnim (stresnim) uslovima, putem uvođenja i primjene adekvatnih procesa, procedura i sistema.

Dodatni cilj ICAAP-a predstavlja upravljanje odnosom rizika i povrata baziranog na analizi prakse preuzimanja rizika Banke, te efikasnosti korištenja vlastitog kapitala putem uspostavljanja sistema:

- ograničenja (limita) rizičnosti,
- alokacije ekonomskog kapitala i
- strateškog planiranja.

Praktično, ICAAP sadrži sve mjere i procedure Banke koje imaju za cilj:

1. identifikaciju i procjenu, odnosno mjerenje rizika s kojima se Banka suočava u svom poslovanju,
2. interno određivanje, usklađivanje i planiranje poslovnog, odnosno ekonomski opravdanog nivoa kapitala Banke u odnosu na interno definisani apetit za rizikom nad njenim profilom rizičnosti (upravljanje kapitalom Banke);
3. internu alokaciju procijenjenog ekonomskog kapitala Banke;
4. primjenu i dalji razvoj sistema upravljanja rizicima relevantnih obimu poslovanja, organizacionoj strukturi i veličini Banke.

Banka je uspostavila ICAAP proces oslanjajući se na princip proporcionalnosti koji kaže da njegova kompleksnost i sofisticiranost trebaju biti proporcionalne veličini, obimu poslovanja, složenosti i sistemskoj važnosti pojedine banke. Imajući u vidu svoj tržišni udio unutar bankarskog sektora BiH i FBiH, korespondentni nivo svoje sistemske relevantnosti, kompleksnost i obim svojih proizvoda, dostupne kompetencije i kvalitetu relevantnih podataka, kao i upotrebu standardiziranih pristupa koje Banka koristi pri obračunu regulatorno propisane adekvatnosti regulatornog kapitala, odlučeno je da za obračun svog ekonomskog kapitala Banka koristi metodologiju koja je temeljena na rezultatima izračuna kapitalnih zahtjeva iz Prvog stupa. Pored toga, za izračunavanje internog kapitalnog zahtjeva za rizik kreditne koncentracije se koristi HHI indeks za sektorsku i individualnu koncentraciju, gdje se na osnovu visine HHI određuje procenat dodatka kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik kao rezultat rizika koncentracija. Planiranje kapitala zasniva se na kombinaciji obračuna adekvatnosti regulatornog kapitala, ekspertnim procjenama potreba za dodatnim kapitalom za ostale materijalno značajne rizike i analizi otpornosti na stres.

Testovi otpornosti na stres za različite vrste rizika su bazirani na različitim pretpostavkama. Provođenje testiranja otpornosti na stres obavlja se korištenjem više scenarija, uzimajući u obzir pretpostavke o promjenama eksternih i internih faktora koji mogu imati značajan uticaj na rizike u poslovanju Banke. Kod kreditnog rizika koji je najdominantniji rizik polazi se od pretpostavki "kvarenja" određenog dijela portfolia kao rezultat makroekonomskih kretanja ili internih faktora gdje se vrši "stresiranje" parametara PD-a i LGD-a za taj dio portfolia ili tačno određene klijente. Obično se izrađuju dvije varijante stres testa umjereni i jaki stres test, a rezultati umjerenog stresa se uzimaju u obzir prilikom planiranja kapitala u narednom periodu.

8.2. MATERIJALNO ZNAČAJNI RIZICI

Banka je u svom poslovanju izložena različitim oblicima rizika koji su međusobno manje ili više povezani, te manje ili više značajni. Sprovedenjem procesa identifikacije prvo se utvrđuje koji su to rizici kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena, te se pristupa procjeni njihove materijalne značajnosti. Razlog materijalne značajnosti svakog pojedinačnog rizika je visina izloženosti određenom riziku.

Utvrđene karakteristike svakog od identifikovanih rizika detaljnije se prikazuju u Katalogu rizika. Utvrđeni materijalno značajni kapitalni rizici su dati u narednoj tabeli:

<i>Kategorija rizika</i>	<i>Vrsta rizika</i>	<i>Pojedinačno materijalno značajan</i>
KREDITNI RIZIK	Kreditni rizik	Da
	Rizik kreditne koncentracije	Da
	Rizik države	Da
	Rezidualni rizik	Da
	Kamatno inducirani kreditni rizik	Da
TRŽIŠNI RIZIK	Valutni rizik	Da
OPERATIVNI RIZIK	Operativni rizik	Da
	Kibernetički (cyber) rizik	Da
	Rizik kontinuiteta poslovanja	Da
	Pravni rizik	Da
	Rizik nesavjesnog postupanja	Da
	SPNIFT	Da
	Rizik eksternalizacije	Da
	Rizik kadrova	Da
OSTALI RIZICI	Poslovni rizik	Da
	Strateški rizik	Da
	Upravljački rizik	Da
	Rizik profitabilnosti	Da
	Rizik kapitala	Da
	Rizik reputacije	Da

Utvrđeni materijalno značajni likvidnosni rizici su sljedeći:

<i>Vrsta rizika</i>	<i>Pojedinačno materijalno značajan</i>
Rizik likvidnosti	Da
Rizik koncentracije izvora	Da

U navedenu svrhu utvrđena je interna skala nivoa materijalnosti rizika. Analizom materijalnosti i kapitalne relevantnosti po tipovima rizika, došlo se do zaključka da je profil rizika Banke, onaj koji se sastoji uglavnom od sljedećih tipova rizika: kreditni rizik sa pratećim rizikom kreditne koncentracije, rezidualnim rizikom i rizikom države, te kamatno induciranim kreditnim rizikom, tržišni (odnosno devizni rizik), operativni uključujući kibernetički rizik, rizik eksternalizacije, pravni rizik, rizik nesavjesnog postupanja, rizik kontinuiteta poslovanja, sistem za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i rizik kadrova, zatim kamatni rizik u knjizi banke, te ostalih rizika kao što su rizik profitabilnosti, poslovni, strateški, upravljački rizik, rizik kapitala i rizik reputacije.

Razlozi za izloženost utvrđenim materijalnim rizicima, te izrazitu dominaciju kreditnog rizika proizilaze iz postojeće strukture aktive uz prisutne koncentracije u velikim izloženostima.

Pored ovih pojedinačno materijalno značajnih kapitalnih rizika, Banka je identifikovala i materijalno značajne likvidnosne rizike i to: rizik likvidnosti i rizik koncentracije izvora sredstava. Banka je također identifikovala i druge rizike kojima je izložena ili može biti izložena, a koji su adekvatno tretirani i ne rezultiraju dodatnim internim kapitalnim ili likvidnosnim zahtjevom, a to su npr VIKR (valutno inducirani kreditni rizik), rizik prekomjerne finansijske poluge, rizik informacione i komunikacijske tehnologije.

Takođe, analizom različitih vrsta rizika za neke je Banka utvrdila da ih nema, kao što su npr kreditni rizik u knjizi trgovanja, tržišni rizik u knjizi trgovanja, rizik sekjuritizacije i slične rizike vezane za investicione poslove ili trgovinu vrijednosnim papirima kojima se Banka ne bavi, te isti nisu prikazani kao identifikovani.

8.3. PROCES INTERNE PROCJENE ADEKVATNOSTI LIKVIDNOSTI

U skladu s Odlukom o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci, Banka pored ICAAP-a, uspostavlja i redovno provodi i proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti (engl. Internal Liquidity Adequacy Assessment Process-ILAAP).

Glavni cilj upravljanja likvidnošću je osiguranje sigurnog i stabilnog poslovanja Banke s ciljem održavanja izloženosti riziku likvidnosti unutar definisanih limita i pragova prekoračenja. Cjelokupan postupak upravljanja likvidnošću definisan je internim aktima koji reguliraju područje upravljanja likvidnošću koji pokriva i rizik finansiranja likvidnosti i tržišni rizik likvidnosti. U procesu ILAAP-a se procjenjuju slijedeća relevantna područja:

- Okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja
- Plan likvidnosti i izvora finansiranja
- Mehanizam raspodjele
- Upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti
- Testiranje otpornosti na stres
- Plan za likvidnost za nepredviđene slučajeve

Proces utvrđivanja internih likvidonosnih zahtjeva podrazumjeva slijedeće korake:

1. Utvrđivanje kapaciteta preuzimanja likvidnosnog rizika kao maksimalnog nivoa rizika koji Banka može preuzeti s obzirom na trenutni nivo internih likvidnosnih resursa prije kršenja ograničenja koja su određena regulatornim propisima i internim pravilima.
2. Utvrđivanje apetita za likvidnosnim rizikom kao ukupnog nivoa likvidnosno-relevantnih rizika koji je Banka (unutar svog kapaciteta preuzimanja likvidnosno-relevantnih rizika) spremna preuzeti u okviru svojih nastojanja da ostvari specificirane strateške i operativne ciljeve. Banka svoj apetit za preuzimanje likvidnosno-relevantnih rizika kvantificira na temelju definisanih pokazatelja maksimalnog nivoa likvidnosno-relevantnih rizika koji je voljna preuzeti (u okviru svog kapaciteta preuzimanja likvidnosnog rizika).
3. Određivanje inicijalnog (nestresiranog) internog zahtjeva za likvidnošću koji se bazira na setu internih (nestresiranih) pondera povlačenja depozita za odlive i pondera zasnovanim na internoj stopi PD-ja za prilive, određenih na osnovu historijskih stopa odliva depozita, i historijskih stopa prelazaka kredita iz S1 u S2

4. Provođenje testiranja otpornosti na stres parametara internog (nestresiranog) LCR-a, čijim se stresiranjem dobiva interni stresirani LCR. Stres test scenariji polaze od procenta stope defaulta za segment pravnih i fizičkih lica na strani priliva, te na povećanju stopa odliva depozita na strani odliva. Na osnovu provedenih testiranja na stres internog LCR-a Banka određuje donju granicu potrebnih (interno raspoloživih) visoko-likvidnih instrumenata HQLA da preživi 30 dnevni period visokog likvidnosnog stresa (opisanog primijenjenim stresnim scenarijima i s njima vezanim pretpostavljenim šokovima).
5. Kvantitativna komponenta internog zahtjeva za likvidnošću odgovara razlici između HQLA koju Banka ima pri LCR-u na nivou od 150% i HQLA kojeg Banka dobije kao rezultat odabranog 'stress testing' scenarija.

Rezultati provedenog ILAAP procesa pokazali su da Banka može vlastitim resursima, bilo onim internim bilo onim vezanim uz bankarsku grupaciju kojoj pripada, izdržati likvidnosnu krizu, kao što bi potencijalno mogla biti i kriza koja bi nastupila usljed negativnog kretanja makroekonomskih pokazatelja.

9. NEKVALITETNE I RESTRUKTURIRANE IZLOŽENOSTI I STEČENI KOLATERAL

Podaci koji se odnose na nekvalitetne i restrukturirane izloženosti i stečeni kolateral:

- a) Kreditne izloženosti razvrstane u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka:

-u 000

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti po svim nivoima kreditnog rizika	Očekivan i kreditni gubici za Nivo 1 kreditnog rizika	Očekivan i kreditni gubici za Nivo 2 kreditnog rizika	Očekivan i kreditni gubici za Nivo 3 kreditnog rizika	Ukupni očekivan i kreditni gubici
1. Ukupni krediti pravna lica	483.095	38.110	177.754	698.959	19.311	2.853	153.536	175.700
2. Ukupno stanovništvo	310.884	5.326	14.987	331.197	5986,00	381,00	12975,00	19.342
3. Ukupni krediti	793.979	43.436	192.741	1.030.156	25.297	3.234	166.511	195.042

b) Kreditne izloženosti prema sektorskoj strukturi kredita:

-u 000

	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti po svim nivoima kreditnog rizika
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	483.095	38.110	177.754	698.959
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	3.052	0	24.480	27.532
1.2. B Vađenje ruda i kamena	507	0	0	507
1.3. C Prerađivačka industrija	115.338	716	60.882	176.936
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	10.104	0	2.650	12.754
1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	692	0	0	692
1.6. F Građevinarstvo	14.795	633	3.581	19.009
1.7. G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	122.237	21.710	46.232	190.179
1.8. H Prijevoz i skladištenje	1.706	95	5.125	6.926
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	24.932	49	20.379	45.360
1.10. J Informacije i komunikacije	1.851	549	4.372	6.772
1.11. K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	140.851	0	0	140.851
1.12. L Poslovanje nekretninama	10.959	132	4.319	15.410
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	31.965	14.057	3.751	49.773
1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	688	0	941	1.629
1.15. O Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	0	0	0	0
1.16. P Obrazovanje	318	0	1	319
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	2.666	0	1.041	3.707
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	62	169	0	231
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	372	0	0	372
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	310.884	5.326	14.987	331.197
2.1. Opća potrošnja	243.827	4.946	13.911	262.684
2.2. Stambena izgradnja	66.521	376	516	67.413
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	536	4	560	1.100
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	793.979	43.436	192.741	1.030.156

c) Restrukturirane kreditne izloženosti:

-u 000

STAGE 31.12.2022	Ukupna izloženost	Restrukturirane izloženosti
S1	793.979	0
S2	43.436	0
S3	192.741	52.214
Ukupno	1.030.156	52.214

d) Kretanje nekvalitetnih izloženosti u periodu od 01.01.2022. godine do 31.12.2022. godine:

-u 000

01.01-31.12.2022	Početno stanje	Novi nekvalitetni krediti u izvještajnom periodu (+)	Oporavak (-)	Naplata (-)	Računovod. otpis (-)	Trajni otpis (-)	Ostalo (+/-)	Krajnje stanje
Pravna lica	231.137	5.65	0	-19.144	-6.968		-1.542	209.133
Stanovništvo	19.226	4.713	-821	-2.725	-2.649		36	17.78
Ukupno	250.363	10.363	-821	-21.869	-9.617	0	-1.506	226.913

e) Stanje kolaterala stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka na dan 31.12.2022. godine iznosi 5.513.646,64 KM.